

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

MAJETKOVÁ KRIMINALITA

Autor práce: Nechanická Šárka

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Mudr. Jitka Šárka

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Taktéž děkuji Mgr. Richardu Řihovi za přeložení abstraktu bakalářské práce do anglického jazyka. Velké díky patří rovněž mé rodině, která mě po celou dobu vytváření práce podporovala.

ABSTRAKT

NECHANICKÁ, Š., *Majetková kriminalita : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011 63 s.
Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: Kriminalita, majetková kriminalita, nová trestněprávní úprava, fenomenologie, historie, etiologie, prevence.

Bakalářská práce pojednává o majetkové kriminalitě, která je dle historie i současnosti nejčastější formou trestné činnosti. První listy práce jsou věnovány kriminalitě obecně. Základní dělení a nová trestněprávní úprava majetkové kriminality již v úvodu nastíní, které konkrétní trestné činy tuto kriminalitu utvářejí. Do fenomenologie, čili do stavu, struktury a dynamiky nahlédne pomocí grafů, tabulek a čísel. Práce shrnuje historii a zároveň přesně definuje současnou formu majetkové trestné činnosti. Blíže se zaměřuje na nejčastější majetkové trestné činy. Zabývá se též etiologií pachatelů majetkových trestných činů. Závěrečná část práce je zaměřena na prevenci této problematiky. Rozdělení preventivních opatření do skupin a odrazení potencionálních pachatelů od páčání této trestné činnosti.

ABSTRACT

NECHANICKÁ, Š., *Property Criminality : a bachelor thesis*. České Budějovice: College of European and Regional Studies, 2011, 63 pp.

Supervisor: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: criminality, property criminality, new criminal law, phenomenology, history, aetiology, prevention

The thesis focuses on property criminality, which is according to the past and present the most frequent form of criminal activity. The first part of the thesis deals with criminality generally. The basic division and new criminal law concerning property criminality outline from the very beginning which types of crimes are typical of it. Phenomenology, i. e. the statement, structure and dynamics, is depicted in graphs, charts and numbers. The thesis sums up the history and, at the same time, defines the current form of property criminality exactly. It is closely aimed at the most frequent property crimes. It also deals with the aetiology of perpetrators of property crimes. The final part of the thesis is aimed at the prevention of this problem, it concerns the distribution of prevention measures into several groups and the discouragement of potential perpetrators from committing such crimes.

OBSAH

ÚVOD	8
1 KRIMINALITA - HLAVNÍ PŘEDMĚT KRIMINOLOGIE	9
2 FENOMENOLOGIE KRIMINALITY	11
2.1 Stav, Struktura a Dynamika kriminality	11
3 MAJETKOVÁ KRIMINALITA	16
3.1 Dělení majetkové trestné činnosti.....	17
3.2 Nová trestněprávní úprava majetkové kriminality.....	17
4 FENOMENOLOGIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY	19
4.1 Stav, Struktura a Dynamika majetkové kriminality.....	19
5 HISTORIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY	23
5.1 Vývoj věkového složení pachatelů	24
5.2 Posun v oblasti recidivy	24
5.3 Nejčtetnější majetkový trestný čin – krádež	25
6 HLAVA V. zák. č. 40/2009 Sb. – Trestné činy proti majetku	27
6.1 Definice základních pojmů	27
6.1.1 Pojem trestného činu.....	27
6.1.2 Objekt.....	28
6.1.3 Objektivní stránka	28
6.1.4 Subjekt	28
6.1.5 Subjektivní stránka.....	28
6.1.6 Kategorizace škod.....	29
7 NEJČASTĚJŠÍ MAJETKOVÉ TRESTNÉ ČINY	30
7.1 § 205 Krádež	30
7.1.1 Změny v novém trestním zákoníku	34
7.2 § 206 Zpronevěra	35
7.2.1 Změny v novém trestním zákoníku	36
7.3 § 209 Podvod.....	36

7.3.1	Změny v novém trestním zákoníku	37
7.3.2	Další trestné činy mající podvodný charakter	37
7.3.3	Změny v novém trestním zákoníku	39
8	PŘESTUPKY PROTI MAJETKU.....	41
9	ETIOLOGIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY	43
9.1	Profil pachatele majetkové trestné činnosti	45
9.2	Profil oběti majetkové trestné činnosti	46
10	PREVENCE MAJETKOVÉ KRIMINALITY	49
10.1	Druhy prevence majetkové kriminality	51
10.1.1	Sociální.....	51
10.1.2	Situační.....	52
10.1.3	Viktimologická	55
10.1.4	Preventivní aktivity podle okruhu adresátů	56
10.2	System prevence kriminality v České republice.....	57
	ZÁVĚR.....	59
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	60
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	63

ÚVOD

Majetková kriminalita, jev, který je, byl a bude každodenní součástí společnosti a který více či méně ovlivňuje její chod a úroveň. Tento globální problém působí ať už přímo či nepřímo na každého sociálního jedince a vyvolává různorodé hypotézy. Odborná literatura pojednává o této problematice jako o nevymýtitelném faktu, jenž není možné trvale odstranit, pouze omezit nebo udržet stávající stav. Zaměřuje se především na prevenci a společenskou informovanost.

Majetková kriminalita se svým podílem více jak 2/3 z celkové registrované kriminality v ČR usedá na pomyslný trůn trestné činnosti. Páchání této formy trestné činnosti je pro někoho zábavou, pro jiného nutností, avšak pro zbytek společnosti trestuhodným jednáním.

Cílem této práce je objasnit pojem „majetková kriminalita“, její dopad na společnost a reakce společnosti na ni. Zhodnotit stávající stav a porovnat jej se stavy minulými. Rozklíčovat zásadní příčiny vzniku tohoto druhu kriminality, navrhnout řešení k omezení těchto příčin a v neposlední řadě pokus o zhotovení obecného profilu osoby pachatele a oběti.

1 KRIMINALITA – HLAVNÍ PŘEDMĚT KRIMINOLOGIE

Kriminologie je vědním oborem, zabývajícím se zločinností (kriminalitou), jejími pachateli, oběťmi a její prevencí. Předmětem této vědy a jejího zkoumání je v první řadě právě zločinnost (kriminalita), neboť oběti jsou sekundárním jevem vyplývajícím z kriminality a prevence je naopak reakce na ni.

V otázce vymezení pojmu „kriminalita“ existuje mezi kriminology značná pluralita názorů.¹ Řada kriminologů chápe pojem „kriminalita“ ve smyslu trestního práva, tj. s omezením na jednání, jež naplnila skutkovou podstatu některého trestného činu. Kriminologický pojem trestného činu ztotožňují tito kriminologové s trestněprávním pojmem trestného činu. Mluvíme o tzv. legální definici. V té či oné podobě se setkáváme s tímto pojetím u německého kriminologa U. Eisenberga, u amerického kriminologa E. H. Sutherlanda a jiných. Jiným častým pojetím je sociologická definice, podle níž je trestný čin v kriminologickém smyslu vymezován zejména jako čin společensky škodlivý, jako čin antisociální nebo jako sociálně deviantní jednání. Jedná se tu vlastně o materiální pojem trestného činu, jehož vymezení je na platném trestním právu nezávislé. S tímto řešením se setkáváme u kriminologa a kriminalisty H. Mannheima, u amerického kriminologa T. Sellinga a jiných autorů. Zatímco předností legálních definic je zejména jejich určitost, sociologické definice bývají velmi neurčité a vágní, zato však jsou povaze kriminologie adekvátnější, neboť kriminologie v žádném směru nepatří mezi normativní disciplíny, a plně umožňují kritický přístup k platnému trestnímu právu. Řada kriminologů se pokouší o vytvoření jakési smíšené definice legálně-sociologické, připomínající tzv. materiální pojetí trestného činu v socialistické trestněprávní nauce, podle něhož má každý trestný čin dva základní znaky – formální a materiální. Tento přehled názorů nemá ovšem vyčerpávající povahu.

V každém případě je optimálním výchozím bodem kriminologických bádání trestný čin a jeho druhy, tak jak jsou definovány trestním právem. Platné trestní právo je pro kriminology cenným vodítkem, na něž se však nemohou v zájmu pravdivosti svého poznání vázat. Z hlediska kriminologie jsou kriminalita a jednotlivé trestné činy sociálně patologickými jevy, pro něž je příznačná jejich společenská škodlivost.²

¹ K tomu viz např. EISENBERG, U. *Kriminologie, Köln, Berlin, Bonn, München*, Carl Heymanns Verlag, 1990. s. 7 a násl.

² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Základy kriminologie. 1. vyd.* Praha : Karolinum, 1993. s. 7-8 ISBN 80-7066-821-0.

Předmětem kriminologie je tedy v první řadě kriminalita. Kriminologické výzkumy jsou orientovány na popis kriminality, její struktury, jejích forem, na popis kriminalitou způsobených škod, na popis stavu kriminality a jejích vývojových tendencí, ale i na popis pachatelů a obětí a jejich společenských vztahů – kriminální fenomenologie či kriminografie. Takové popisování kriminality nemusí být snadnou záležitostí, mnohé fenomenologické výzkumy musí překonat řadu překážek, zvláště obtížné je zjistit fenomenologické poznatky o tzv. latentní kriminalitě.

„Kriminalita je jevem, který narušuje harmonický vývoj společnosti, a je tedy pro společnost dysfunkční a společensky škodlivý. Kriminalita narušuje základní pravidla společenského řádu a lidského soužití, působí společnosti i státu značné imateriální a materiální škody, způsobuje jednotlivým oběťm škody fyzické, psychické a společenské, vyvolává ve společnosti atmosféru strachu, nejistoty a nedůvěry. Na této celkově negativní charakteristice kriminality je třeba trvat, i když někdy bývá konstatován i určitý pozitivní přínos kriminality pro společnost. Bývá uváděno, že kriminalita a její potlačování vede k posilování solidarity majority společnosti a k většímu respektu ke společenským normám, že kriminalita může být podnětem k sociálním změnám, zmiňován bývá i určitý ekonomický přínos kriminality (rozvoj „bezpečnostního průmyslu“, pojišťovnictví, bezpečnostních služeb aj.) a jiné přínosy. Stoupenci těchto názorů vycházejí ze skutečnosti, že kriminalita je nejen dysfunkční, ale též integrální, nutnou součástí společnosti, že její existence je normální. Tyto stránky kriminality jsou nedostatečně empiricky prozkoumány a nelze vyloučit, že kriminalita je plně dysfunkční teprve při překročení určité kritické hranice.“³

³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac.*, vyd. Praha : ASPI, 2004. s. 21-22 ISBN 80-7357-026-2.

2 FENOMENOLOGIE KRIMINALITY

Při úvahách o stavu, struktuře a dynamice kriminality dochází někdy k - nevědomým či záměrným – dezinformacím vzniklým zaměňováním různých rovin pojmu kriminalita.

Především nutno vidět, že prostřednictvím statistických údajů o kriminalitě získáme informace pouze o kriminalitě zjevné (registrované), tj. té, která vyšla najevo a byla proto evidována v příslušných statistikách (ať již došlo k odsuzujícímu rozsudku či pachatel zůstal neznámý). Jde tedy o větší či menší část kriminality skutečné. O další části kriminality se orgány činné v trestním řízení nedovědí; jde o kriminalitu skrytou (latentní). Rozsah latentní kriminality může být toliko předmětem dohadů nebo více či méně kvalifikovaných odhadů. Je zřejmé, že tento rozsah (míra latence, latentnost) se u jednotlivých druhů kriminality a jednotlivých trestných činů dosti podstatně liší. Je tomu tak patrně v závislosti na jejich závažnosti, ale i momentech dalších – zejména obtížnosti odhalování. Některé druhy trestných činů vycházejí najevo nebo se dají vypátrat mnohem snadněji nežli jiné.⁴

2.1 Stav, Struktura a Dynamika kriminality

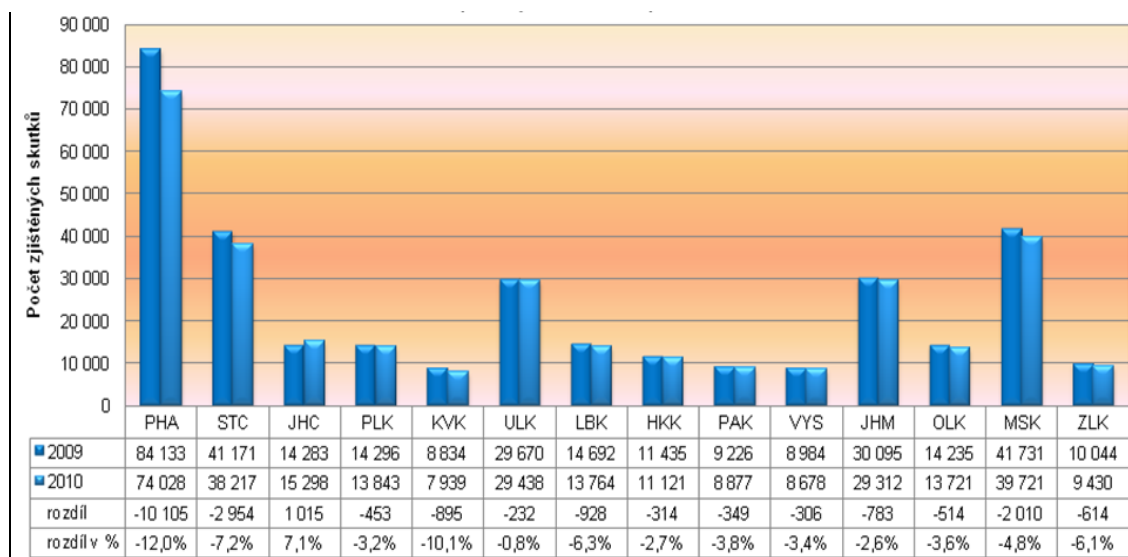
Stav kriminality vyjadřuje celkový počet trestných činů, k nimž došlo na určitém území za určitou časovou jednotku (zpravidla za jeden rok). Takové kvantitativní vyjádření kriminality, ať je založeno na souhrnných údajích o počtu odsouzených osob, či spáchaných trestných činech, poskytuje pouze všeobecnou a velmi hrubou informaci o stavu ve společnosti.⁵

⁴ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Základy kriminologie. I. vyd.* Praha : Karolinum, 1993. s. 14 ISBN 80-7066-821-0.

⁵ KUČHTA, J., a kol., *Kriminologie. I. část*, Brno: Masarykova univerzita, 1993. s. 59 ISBN 80-210-0616-1.

Graf č. 1⁶

Vývoj kriminality podle krajů

Vysvětlivka: Graf č. 1 ukazuje nápad celkové registrované kriminality podle jednotlivých policejních krajů v letech 2009 (levý sloupec) a 2010 (pravý sloupec).

Nejvyšší pokles kriminality ve sledovaném období zaznamenali policisté v rámci hlavního města Prahy (-12%). V KŘP Jihočeského kraje (15 298 skutků, +1 015, +7,1 %) je evidován mírný vzestup kriminality.⁷

Díky preventivně informativním kampaním zaměřeným na různá odvětví kriminality (násilná, majetková, mravnostní aj.) se lidé více zajímají o sebe, své zdraví, majetek i o své okolí. Informovanost občanů o tom, jak předejít situaci, ve které budou obětí trestné činnosti, velmi napomáhá k minimalizaci příležitostí vybízejících ke kriminálnímu jednání. Ke snížení kriminality také výrazně přispívá velmi dobrá a úzká spolupráce Policie ČR s Městskou policií.

Kvalitativní charakteristikou kriminality je především její **struktura**. V pojmu struktury je obsažena myšlenka diferencovanosti prvků (jejich skupin) a jejich vzájemné vazby. Struktura kriminality je určována řadou charakteristik. Zvolené znaky se mohou

⁶ NOGA, J., *Základní údaje o trestné činnosti a jejím vývoji v roce 2010* [online]. Praha : MVCR, 2010 [cit. 16. Února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticky-vyvoj-kriminality-v-roce-2010.aspx>

⁷ NOGA, J., *Základní údaje o trestné činnosti a jejím vývoji v roce 2010* [online]. Praha : MVCR, 2010 [cit. 16. Února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticky-vyvoj-kriminality-v-roce-2010.aspx>

týkat jednak povahy trestného činu, jednak vlastností osoby pachatele či oběti (zde se někdy hovoří o struktuře osobnosti pachatele či oběti, vyjadřované ve statistice především sociodemografickými charakteristikami, jako je věk, pohlaví, vzdělání, socioprofesionální postavení), jednak dalších hledisek (např. územních).

Kriminalita jako souhrn trestných činů je jevem vysoce heterogenním. Bývá dokonce kladena otázka, zda má vůbec význam hovořit o kriminalitě jako takové, protože komponenty jevu (např. jednotlivé druhy kriminality, ale též jednání naplňující tutéž skutkovou podstatu trestného činu) se v řadě směrů mnohdy diametrálně liší. Analýza struktury kriminality zde proto má klíčový význam. Jde při ní především o rozdělení četnosti údajů o trestních jednáních, pachatelích a obětech do určitých podskupin s cílem diferencovanějšího poznání reality; analýza struktury tak jde ruku v ruce s klasifikací zločinnosti, pachatelů a obětí. Možným východiskem pro analýzu struktury kriminality je rozdělení trestné činnosti podle druhů, a to v podobě tzv. takticko-statistické klasifikace (jak ji uplatňuje policejní kriminální statistika) či podle hlav zvláštní části trestního zákoníku (justiční kriminální statistika).⁸

Tabulka č. 1⁹

Přehled kriminality podle jednotlivých druhů TČ				
	2009	2010	rozdíl	rozdíl v %
Násilná TČ	16 887	18 073	1 186	7%
Mravnostní TČ	1 730	1 811	81	4,7%
Majetková TČ	212 168	203 717	- 8 451	- 4%
Hospodářská TČ	29 774	28 371	- 1 403	- 4,7%
Ostatní TČ	19 190	25 437	6 247	32,6%
Zbývající TČ	53 056	35 960	- 17 096	- 32,2%

Vysvětlivka: Tabulka č. 1 ukazuje strukturu veškeré registrované kriminality v ČR v letech 2009 a 2010.

⁸ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac. vyd.* Praha : ASPI, 2004. s. 57 ISBN 80-7357-026-2.

⁹ NOGA, J., *Základní údaje o trestné činnosti a jejím vývoji v roce 2010* [online]. Praha : MVCR, 2010 [cit. 16. Února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticky-vyvoj-kriminality-v-roce-2010.aspx>

Počet násilných trestných činů v loňském roce vzrostl s ohledem na platnost nového trestního zákoníku tj. Zák. č. 40/2009 Sb. s platností od 1.1.2010. V něm jsou zavedeny nové skutkové podstaty, a to trestných činů zabití a usmrcení z nedbalosti (§ 141 a § 143) a nebezpečného pronásledování (§ 354). Na druhé straně však evidujeme snížení počtu vražd (165 skutků oproti 181 z roku 2009) a počtu loupeží (3 874 skutků oproti 4 515 z roku 2009).

I u mravností kriminality došlo k nárůstu trestných činů částečně díky novému trestnímu zákoníku. Nový trestný čin sexuální nátlak dle § 186 z. č. 40/2009 Sb. přispěl k 31. 12. 2010 do celkové mravnostní činnosti 22 skutky. K 31. 12. 2010 vzrostl počet skutků „ostatní mravnostní trestné činy“ (§§ 190, 192, 193 a 210) o 178 % (164 skutků oproti 59 z roku 2009).

Četnost majetkových trestných činů se v roce 2010 snížila. I přes stále větší profesionalizaci a organizovanost pachatelů se podařilo snížit počet majetkových trestných činů, zejména na úseku krádeží motorových vozidel, krádeží věcí z automobilů a kapesních krádeží. Zde výrazně pomáhají preventivní akce Policie ČR, objasňující jak snadno se občané mohou stát obětí této formy trestné činnosti a jak těmto rizikům preventivně předcházet. Na druhé straně vzrostl počet krádeží vloupáním do rodinných domů a do chat. Díky současnému trendu pachatelů, kdy jejich hlavním cílem je co nejvyšší jistota výsledku, si své objekty tipují a materiálně se vybavují.

V oblasti hospodářské trestné činnosti pokračoval v hodnoceném období nadále trend soustředění této kriminality do center většiny orgánů státní správy (Praha, Ostrava, Brno a Ústí nad Labem).

Nejvyšší podíl na zvýšení ostatní kriminality má nárůst skutků trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí. Došlo k výraznému zvýšení počtu skutků trestného činu podle ust. § 337 odst. 1, písm. a) z. č. 40/2009 Sb., což je zákaz činnosti a dále podle ust. § 337, odst. 1, písm. e) z.č. 40/2009 Sb., což je nenastoupení výkonu trestu.

Ve sledovaném období nastaly změny u „zbývající kriminality“. Hlavní příčinou poklesu počtu skutků je zrušení trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění dle ust. § 180d z. č.140/1961 Sb., k 31. 12. 2009, v době platnosti uvedeného ustanovení, bylo evidováno 17 152 skutků tohoto trestného činu.^{10 11}

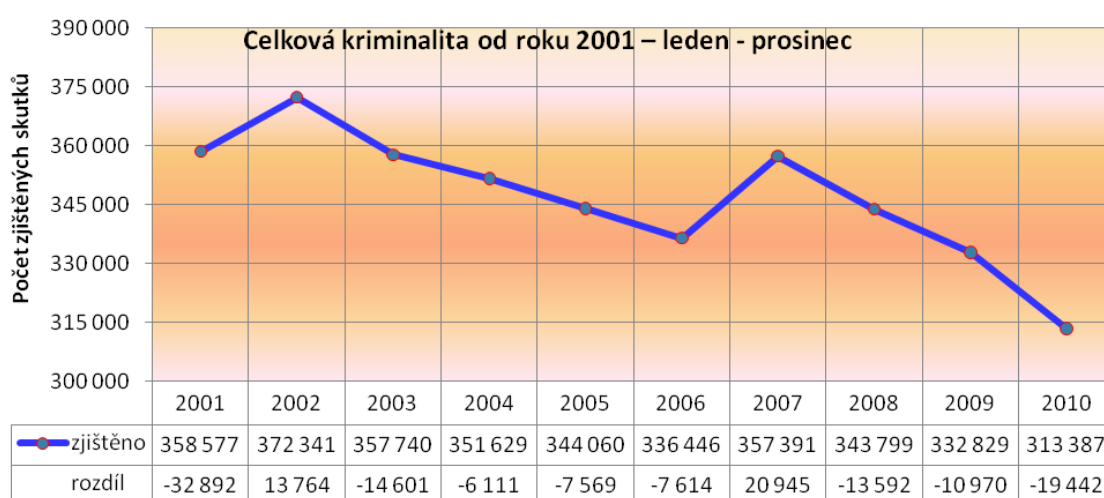
¹⁰ NOGA, J. *Základní údaje o trestné činnosti a jejím vývoji v roce 2010* [online]. Praha : MVCR, 2010 [cit. 16. Února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticky-vyvoj-kriminality-v-roce-2010.aspx>

¹¹ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Dynamika neboli vývoj trestné činnosti se zabývá trestnou činností v pohybu a změně v průběhu určité doby na určitém území. V rámci dynamiky kriminality jsou používány pojmy tendence neboli trend kriminality. Poté hovoříme o stagnaci kriminality, klesající nebo stoupající tendenci (trendu) kriminality. Sledování dynamiky kriminality má význam zejména pro předvídaní prognózy budoucího vývoje kriminality.¹²

Graf č. 2¹³

Vývoj kriminality od roku 2001 - 2010

Vysvětlivka: Graf č. 2 znázorňuje křivku rostoucí nebo naopak klesající kriminality v letech 2001 – 2010

Od roku 2001 je registrovaná kriminalita v České republice na nejnižší úrovni. Od roku 2001, kdy bylo zaznamenáno 358 577 trestných činů, poklesl počet spáchaných trestných činů o 45 190 skutků. Na snížení celkové kriminality má mimo jiné vliv zrušení trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění dle § 180d zák. č. 140/1961 Sb.¹⁴

¹² SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 21-22 ISBN 978-80-86708-21-8.

¹³ NOGA, J. *Základní údaje o trestné činnosti a jejím vývoji v roce 2010* [online]. Praha : MVCR, 2010 [cit. 16. Února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticky-vyvoj-kriminality-v-roce-2010.aspx>

¹⁴ NOGA, J. *Základní údaje o trestné činnosti a jejím vývoji v roce 2010* [online]. Praha : MVCR, 2010 [cit. 16. Února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticky-vyvoj-kriminality-v-roce-2010.aspx>

3 MAJETKOVÁ KRIMINALITA

Trestné činy zařazené do V. hlavy trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) chrání majetkové zájmy. Vedle vlastnictví jsou zde chráněna i některá jiná majetková práva a nerušené držení věci, přičemž rozsah chráněných zájmů je v jednotlivých ustanoveních různý. V některých ustanoveních zákona jsou chráněny jen jednotlivé věci (§ 205 trestního zákoníku), v jiných je chráněn majetek jako celek (§ 209 trestního zákoníku). Ochrana majetkových zájmů je zajišťována i ustanoveními dalších hlav zvláštní části trestního zákoníku. Například hlava sedmá – trestné činy obecně nebezpečné nebo hlava druhá – trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství. Některé majetkové trestné činy lze podřadit i pod tzv. hospodářskou kriminalitu.

Majetkem se rozumí souhrn všech majetkových hodnot, tj. věcí (movitých a nemovitých jako jsou např. pozemky, podnik, peníze v hotovosti, cenné papíry nebo ovladatelné přírodní síly), pohledávek (ze závazkových právních vztahů nebo vzniklých ze zákona, ale i vklady na účtech nebo nároky na pojistné plnění) nebo jiných práv a penězi ocenitelných jiných hodnot (autorská práva, podíly v obchodních společnostech). Cizím je majetek jestliže pachatel není vlastníkem věci, popřípadě výlučným vlastníkem nebo jiná majetková práva nepatří výlučně jemu.¹⁵

Nejčastější formou této trestné činnosti jsou krádeže, zpronevěry a podvody. Podobně jako v jiných vyspělých zemích světa, představují převážnou část z pomyslného koláče celkové kriminality (65%). Lze tedy říci, že vývoj majetkových trestných činů ve velké míře předurčuje vývoj celkové kriminality.

Nebezpečnost této kriminality spočívá právě v její kvantitě a nízké objasněnosti (asi jen 20%). Vzhledem k tomu více než polovinu této trestné činnosti páchají recidivisté.

¹⁵ FRYŠTÁK, M. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Ostrava : KEY Publishing s. r. o., 2007. s. 95 ISBN 978-80-87071-18-2.

3.1 Dělení majetkové trestné činnosti

- a) TČ jejichž pohnutkou je zjištění a směřují k obohacení pachatele (tzv. jednání obohacovací). Obohacením rozumíme rozmnožení majetku nebo majetkových práv pachatele.
 - § 205 TZk krádež
 - § 206 TZk zpronevěra
 - § 209 TZk podvod
 - § 218 TZk lichva
 - a další

- b) TČ s typickým poškozovacím jednáním
 - §§ 220, 221 TZk porušování povinnosti při správě cizího majetku
 - § 222 TZk poškozování věřitele
 - § 228 TZk poškozování cizí věci
 - § 229 TZk zneužívání vlastnictví

- c) pachatel využívá trestné činnosti páchané jinou osobou
 - §§ 214, 215 TZk podílnictví
 - § 216 TZk legalizace výnosů z trestné činnosti (tzv. praní špinavých peněz)

3.2 Nová trestněprávní úprava majetkové kriminality

V trestním zákoně z roku 1961 byly trestné činy proti majetku specifikovány v hlavě deváté v ustanovení § 247 až § 258 TZ, tedy až v závěru zvláštní části zákona, daleko za trestnými činy hospodářskými. V novém trestním zákoníku však již byly zařazeny více do popředí, dle své důležitosti a významu, do hlavy páté, za trestné činy proti rodině a mládeži, které uzavírají výčet trestných činů zasahujících do základních lidských práv a integrity člověka. Až po majetkových trestných činech jsou zařazeny trestné činy hospodářské, obecně nebezpečné atd.

Obecně lze konstatovat, že vzhledem k poměrně častým novelizacím majetkových trestných činů v 90. letech nebylo nutné provádět v rámci rektifikace mnoho zásadních změn. Nově je rozšířen postih nedbalostního jednání u majetkových trestných činů, kdy kromě původního podílnictví z nedbalosti byly nově zakotveny

skutkové podstaty legalizace výnosu z trestné činnosti z nedbalosti nebo např. porušování povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti.

Jako samostatná byla zavedena skutková podstata porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227).

Zcela nově byla zavedena skutková podstata dotačního podvodu (§ 212) a skutkové podstaty postihující počítačovou kriminalitu. Nově byly upraveny rovněž trestné činy úpadkové, tj. trestné činy postihující protiprávní jednání v souvislosti s úpadkem a insolvenčním řízením dle zák. č. 182/2006 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2008.

Z majetkových trestných činů byla vyňata skutková podstata neoprávněného držení platební karty (§ 249b) TZ), která byla nově nazvána jako neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234) a zařazena do hospodářských trestných činů. Podstatně byla přepracována a rozšířena, aby lépe reagovala na danou trestnou činnost a neurčitý kritizovaný pojem platební karta byl nahrazen pojmem platební prostředek. Výstižnější přeformulování a zachování této skutkové podstaty splňuje požadavek rámcového rozhodnutí Rady ze dne 28. 5. 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků.

Recidiva byla výslovně zavedena jako kvalifikovaná skutková podstata u řady majetkových trestných činů.

Přestože bývá obecně konstatováno, že trestní zákoník zpřísňuje tresty za trestné činy, u majetkových trestných činů došlo naopak ke snížení horní hranice trestní sazby u trestu odnětí svobody u kvalifikovaných skutkových podstat, a to v průměru o dva roky (krádež, zpronevěra, podvod, pojistný podvod, úvěrový podvod, podílnictví, podílnictví z nedbalosti, pletichy v insolvenčním řízení, poškození cizí věci).¹⁶

¹⁶ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 99-100 ISBN 978-80-86708-21-8.

4 FENOMENOLOGIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY

Počet trestných činů majetkové kriminality klesl k 31. 12. 2010 o 4,0% (203 717 skutků, -8 451). Toto celkové číslo tvoří převážně krádeže prosté, jejichž počet se k 31. 12. 2010 ve srovnání s rokem 2009 snížil o 8,7 % (126 311 skutků, -12 058). Dále zahrnuje trestné činy krádeží vloupáním, které naopak oproti roku 2009 vzrostly o 7,1 % (58 758 skutků, +3 910).¹⁷

Tato forma trestné činnosti činila vždy podstatnou část celkové kriminality. Před rokem 1989 tvořila průměrně kolem 50% veškeré registrované kriminality. Po prudkém nárůstu v devadesátých letech (v roce 1993 82%) se v posledních letech podíl majetkové kriminality ustálil zhruba na 65-70%. Mírné snížení lze částečně přičíst ke zvýšení hranice pojetí škody ze 2 000Kč na 5 000Kč.

4.1 Stav, Struktura a Dynamika majetkové kriminality

Tabulka č. 2 – Stav majetkové kriminality v ČR v roce 2010¹⁸

	Zjištěno	Objasněno	Procent %
Krádeže vloupáním	58 758	11 765	20
Krádeže prosté	126 311	20 947	16,6
Podvod	4 962	2 336	47,1
Zpronevěra	941	631	67,1
Neopráv. užív. cizí věci	139	67	48,2
Zatajení věci	1 184	286	24,2
Poškození cizí věci	11 345	1 624	14,3
Pytláctví a ostatní majet. tr. č.	77	9	11,7
Celkem	203 717	37 665	18,5

Vysvětlivka: Tabulka č. 2 je rozdělena na základní majetkové trestné činy a znázorňuje v číslech kolik z těchto skutků bylo zjištěno a kolik objasněno.

¹⁷ NOGA, J. *Základní údaje o trestné činnosti a jejím vývoji v roce 2010* [online]. Praha : MVCR, 2010 [cit. 16. února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticky-vyvoj-kriminality-v-roce-2010.aspx>

¹⁸ Policejní prezidium ČR, *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha : Policejní prezidium ČR, 2011 [cit. 16. února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>

Největší počet majetkových trestných činů tvoří TČ krádeže prosté. Tato trestná činnost je objasňována pouze na necelých 17%. Dalším početným trestným činem je TČ krádeže vloupáním, který patří mezi trestné činy s vyšší společenskou nebezpečností, neboť zde nastupuje prvek překonání překážky násilím. Např. vypáčením dveří, oken, odstranění petlice s visacím zámkem, překonání zabezpečovacího zařízení, vyražení skleněné výplně a další. I u této trestné činnosti je dosahována nízká míra objasněnosti, pouze 20%. Vyšší míra objasněnosti u krádeží vloupáním, než u krádeží prostých, vyplývá z toho, že při krádežích vloupáním musí pachatel překonat překážku, čímž na místě činu většinou zanechá stopy. Na základě těchto stop existuje větší naděje na objasnění případu.

Nejnižší objasněnost je dosahována u TČ poškozování cizí věci. Je to pochopitelné, při této trestné činnosti pachatelé vesměs nezanechávají stopy na místě činu a tak je její objasnění problematické.

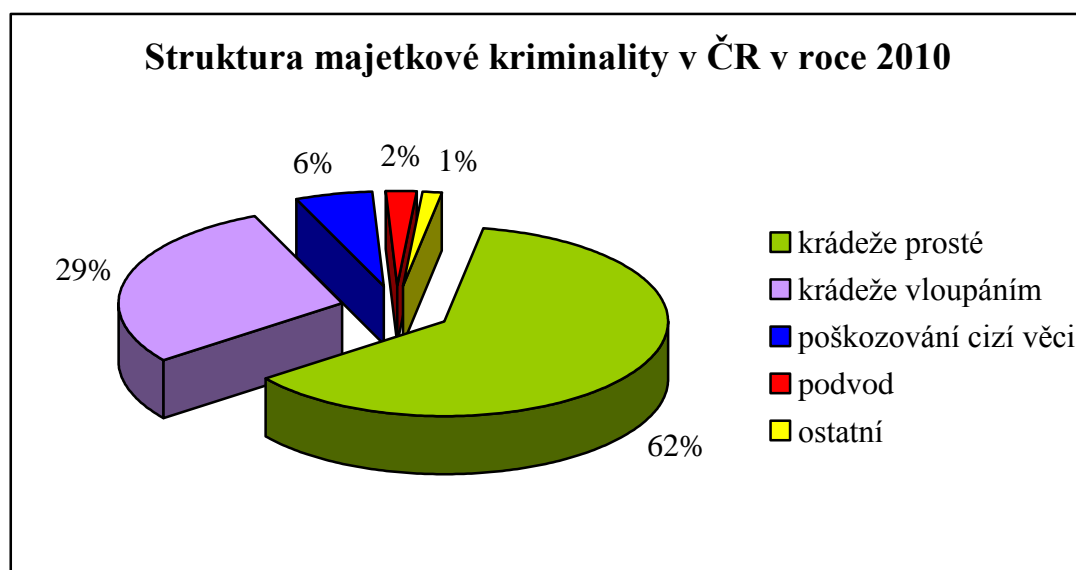
Vysoká míra objasněnosti je dosahována u trestných činů podvodu, zpronevěry a neoprávněného užívání cizí věci. Tato vysoká míra objasněnosti vyplývá z toho, že se jedná o trestnou činnost, již předchází smluvní vztah a tedy pachatel je ve většině případů oběti známý.

Četnost majetkových trestných činů v jednotlivých krajích České republiky je rozdílná. Nejvíce majetkové kriminality je pácháno v Hl.m.Praha, naopak počet objasněných trestných činů majetkového charakteru je zde nejnižší, kolem 7%. To je pochopitelné, majetková kriminalita, a to zejména krádeže prosté – krádeže kapesní, je páhána na cizincích, na turistech. Pachatelé předpokládají, že turisté mají u sebe větší množství finančních prostředků, nejsou znalí prostředí a k tomuto přistupuje ještě prvek komunikace. Přítomnost turistů a s tím související přítomnost drahých zahraničních vozů, umocněná vysokou anonymitou, chaosem v dopravě, nahrává v Praze zlodějům motorových vozidel (spadá též pod krádeže prosté). Nízká míra objasněnosti je zapříčiněna zatížeností policistů, kteří se věnují zejména závažnějším druhům kriminality, jako je např. násilná – vraždy, loupeže aj.

Popsané skutečnosti, týkající se objasněnosti uvedené pro Prahu, platí opačně zejména pro jižní Čechy. Proto je zde míra objasněnosti téměř 30%.¹⁹

¹⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 101-102 ISBN 978-80-86708-21-8.

Graf č. 3²⁰

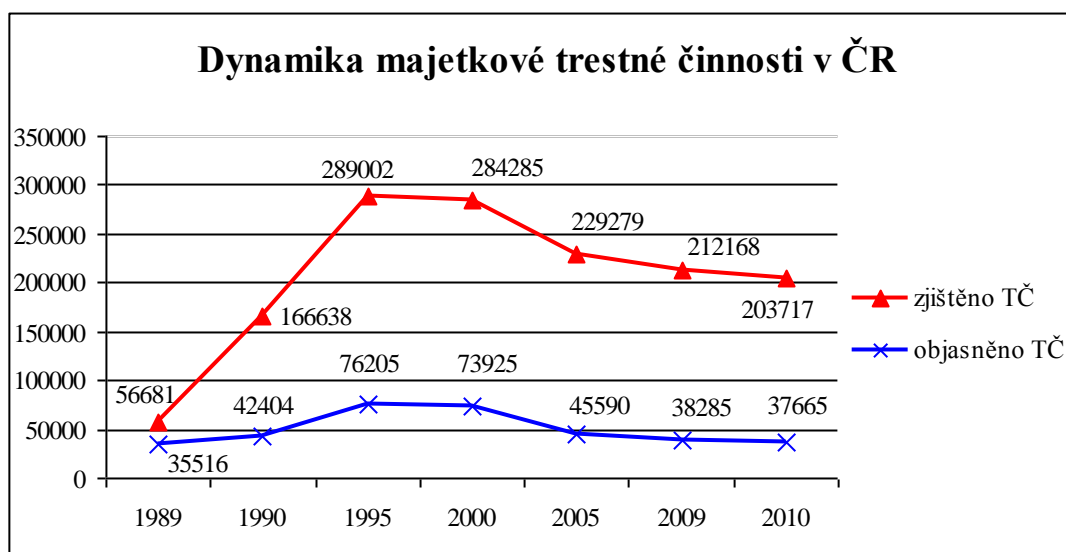
Vysvětlivka: Graf č. 3 zobrazuje základní skladbu majetkových trestných činů v ČR v roce 2010 + vyjádření v procentech

Majetková kriminalita se skládá převážně z krádeží prostých, a to ze dvou třetin z celkové majetkové trestné činnosti. Krádeže vloupáním zaujímají téměř jednu čtvrtinu. Tím krádeže prosté a krádeže vloupáním předurčují míru majetkové kriminality. Podvody, poškození cizí věci a ostatní majetková trestná činnost se podílejí na celkové majetkové kriminalitě pouze v 9%.²¹

²⁰ Policejní prezidium ČR, *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha : Policejní prezidium ČR, 2011 [cit. 16. února]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>

²¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 103 ISBN 978-80-86708-21-8.

Graf č. 4^{22, 23}

Vysvětlivka: Graf č. 4 znázorňuje vývoj zjištěné majetkové kriminality a vývoj objasněnosti této kriminality v ČR od roku 1989 do roku 2010.

Na tomto grafu jasně vidíme enormní nárůst majetkové kriminality po roce 1989. Nejvyšších hodnot dosahuje tato kriminalita v letech 1995-2000. Po tomto vrcholu zaznamenáváme pokles majetkové trestné činnosti a zhruba od roku 2005 se pohybujeme ve velmi podobných číslech. Objasněnost majetkové kriminality krom let 1995-2000 přiměřeně dodržuje přímou úměru k registrovaným trestným činům. Vyjádřeno procenty pod hranicí 20%.

²² SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 104 ISBN 978-80-86708-21-8.

²³ Policejní prezidium ČR, *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha : Policejní prezidium ČR, 2011 [cit. 16. února]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>

5 HISTORIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY

Majetkové trestné činy tvořily i v minulosti značnou část celkové kriminality. K výraznému nárůstu majetkových trestných činů však dochází po roce 1989, a to v důsledku legislativní změny, která přinesla oproti minulosti odlišné pojmové vymezení majetkové kriminality a kriminality hospodářské. Zatímco v roce 1989 činily majetkové trestné činy necelých 50% veškeré kriminality, v roce 1990 již představovaly tři čtvrtiny a vzestupná tendence pokračovala i v dalších dvou letech. Prudký vzestup těchto trestných činů kulminoval v roce 1993, kdy se majetková kriminalita podílela na celkové kriminalitě 82%.

Poté dochází ve statistických ukazatelích majetkové kriminality ke zlomu. V roce 1994 majetková kriminalita poprvé od roku 1989 klesá (vlivem zvýšení dolní hranice „škody nikoli nepatrné“ z dosavadních 1 000 Kč na 2 000 Kč) a její podíl se v dalších letech pohybuje okolo tří čtvrtin veškeré registrované kriminality (obdobně jako je tomu v řadě dalších evropských zemí). Nepatrný nárůst majetkových trestných činů v roce 2002 oproti předchozímu roku v absolutních číslech se neprojevuje v procentuálním vyjádření. Naopak podíl majetkových deliktů na celku kriminality vyjádřený v procentech je i nadále sestupný a dokonce v průběhu 13 sledovaných let nejnižší. Patrně nelze tuto skutečnost jednoznačně označit jako „pozitivní trend“, a to s ohledem na měnící se pojetí „škody nikoli nepatrné“, jejíž hranice je od roku 2002 stanovena na 5 000 Kč.

Na počátku sledovaného období současně s růstem počtu majetkových trestných činů klesá i jejich objasněnost (nikoliv v absolutních číslech, ale v procentech). Pozitivní obrat v objasněnosti lze zaznamenat současně se zastavením vzestupné tendence majetkové kriminality v roce 1994, a to zvýšením o 2%; nejvyšší procento objasněnosti 28,5% bylo dosaženo v roce 2001. V roce 2002 však objasněnost majetkové kriminality opět klesá, a to na 22,2%, tedy oproti předchozímu roku o více než 6%.

V letech 1989-1998 dochází ke změnám, jak pokud jde o frekvenci páchaných majetkových trestných činů, tak i z pohledu sociodemografických charakteristik pachatelů této trestné činnosti. Majetková trestná činnost je (podobně jako celá kriminalita) převážně záležitostí mužů. Zastoupení žen se od roku 1989, kdy činilo

17,6%, v dalších letech snižuje a v roce 2002 představuje 9,6%. Klesá i vliv alkoholu na páchaní majetkové kriminality.²⁴

5.1 Vývoj věkového složení pachatelů

Za významný je možno považovat zejména vývoj věkového složení pachatelů stíhaných pro majetkové trestné činy, zvláště s ohledem na zastoupení mladší věkové kategorie obyvatelstva, jejíž zastoupení je právě u majetkové kriminality nejvyšší. Podíl mládeže na celkové majetkové kriminalitě se v roce 2002 oproti předchozímu roku poměrně výrazně snížil a činí 18,6% (oproti roku 2001 se tedy podíl mládeže v roce 2002 snížil o 6,7%), děti ve věku do 15 let ze všech registrovaných pachatelů majetkové kriminality představují 7,3% (snížení o 5,1%) a mladiství ve věku 15-18 let 11,2% (pokles o 1,6%).

5.2 Posun v oblasti recidivy

K zajímavému posunu dochází i v oblasti recidivy. Při pohledu zpět je patrné, že podíl recidivistů na majetkové kriminalitě býval vždy vyšší než u většiny ostatních trestných činů. Jestliže podíl recidivních pachatelů na celkové trestné činnosti činil v průměru 40%, pak u majetkové kriminality představoval více než 50 %. Od roku 1991 směřoval trend vývoje prvotrestaných pachatelů k výraznému vzestupu, který se zastavil v roce 1995 a poté mírně klesá, přesto však byl stále vyšší než podíl recidivistů. Rok 2002 však představuje v tomto směru výraznou změnu, neboť podíl prvotrestaných a recidivistů se vyrovnal. V absolutních číslech bylo v roce 2002 zaznamenáno 20 833 dosud netrestaných pachatelů a 20 690 pachatelů, kteří již v minulosti byli stíháni za úmyslnou trestnou činnost.²⁵

Úvahy o tom, co skutečně způsobilo znatelný pokles podílu mládeže na majetkové kriminalitě a úbytek prvotrestaných pachatelů, mohou být různé. Jeden z možných pohledů je přisouzení zásluh zvýšené prevenci, která je účelově zaměřena

²⁴ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac., vyd.* Praha : ASPI, 2004. s. 265-267 ISBN 80-7357-026-2.

²⁵ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac., vyd.* Praha : ASPI, 2004. s. 266-268 ISBN 80-7357-026-2.

především na rizikové skupiny mládeže, díky níž je dosahováno žádoucích výsledků. Na druhou stranu si ovšem snadno lze představit již méně žádoucí příčinu, že se jedná o důsledek zvýšení dolní hranice „škody nikoli nepatrné“ ze 2 000 Kč na 5 000 Kč, k němuž došlo 1. 1. 2002.

5.3 Nejčtenější majetkový trestný čin – krádež

Již v zákoníku z druhého tisíciletí před naším letopočtem, jenž byl dílem jednoho z nejznámějších zákonodárců vůbec – Chammurapiho, patřila krádež k činům, které slušný člověk nedělá, tudíž nebyla tolerována. A samozřejmě podle toho byla také trestána, jak už bylo dříve zvykem, velmi přísnými a krutými tresty. Pachatel mohl být potrestán od pokuty, náhrady škody až po useknutí ruky či propadnutí hrdlem.

Podíl krádeží na celkové majetkové kriminalitě od roku 1989, kdy činil 76%, stoupl a v roce 1994 dosáhl 93%. Poté statistiky zaznamenávají mírný pokles a v roce 2002 činí podíl krádeží na majetkové kriminalitě 92,3% a na všech registrovaných trestných činech se krádeže podílejí 63,6%. V současné době (rok 2010) v rámci majetkové kriminality tento podíl tvoří 91%. Jde tedy o vůbec nejčastější trestný čin.

Policie ČR ve svých statistikách člení trestné činy krádeže na krádež vloupáním a krádež prostou. Zatímco procento krádeží prostých mírně stoupá, krádeže vloupáním mají sestupnou tendenci. Krádeže prosté se vyznačují stabilně nižší objasněností (19 %) než krádeže vloupáním, i když ani u těchto trestných činů není příliš vysoká (v roce 2002 dosahovala 22,5 %).

Rovněž výše způsobené škody je rozdílná. V roce 2002 činily škody způsobené krádežemi vloupáním 3 131 040 000 Kč a škody způsobené krádežemi prostými dosahovali v témže roce 7 592 330 000 Kč, tedy přibližně více než dvojnásobku. Zde je ovšem třeba přihlídnout k tomu, že i počet krádeží prostých je ve vztahu ke krádežím vloupáním více než dvojnásobný.

Rozdílná je i situace co do rozložení obou forem krádeží v jednotlivých krajích ČR. Nejrizikovější oblastí je hlavní město Praha, kde zjištěné případy krádeží vloupáním vzrostly od roku 1989 do roku 1993 téměř na pětinašobek a obdobně tomu bylo i u krádeží prostých. V roce 2002 bylo v Praze zjištěno 12 347 krádeží vloupáním

a 64 369 krádeží prostých. Současně je v Praze průběžně zaznamenávána nejnižší objasněnost krádeží z celé České republiky (u krádeží prostých činí v roce 2002 pouze 9,5 % a u krádeží vloupáním 9,6 %). Pro srovnání – nejvyšší objasněnost v roce 2002 u krádeží prostých činí 31,3 % v severních Čechách a u krádeží vloupáním je nejvyšší procento objasněnosti zaznamenáno v jižních Čechách 32,9 %.

Nejčastějšími objekty krádeží vloupáním v ČR v roce 2010 byly, obdobně jako v předešlých letech, rodinné domy, byty, víkendové chaty, obchody, restaurace a kiosky. V průběhu posledních let se však četnost těchto krádeží snižuje. Například v roce 1994 bylo registrováno 21 748 krádeží vloupáním do víkendových chat a v roce 2010 již bylo registrováno pouze 5 118 případů. Krádeže vloupáním do bytu se v průběhu daného období, tedy od roku 1994 do roku 2010 snížily, stejně jako krádeže vloupáním do obchodů.

Krádeže prosté jsou považovány za typickou formu pouliční kriminality. Dynamika jednotlivých druhů krádeží prostých je v průběhu let rozdílná.²⁶ Například případů krádeží věcí z aut výrazně ubylo. V roce 1994 bylo registrováno 53 766 případů, zatímco v roce 2010 bylo zaznamenáno 39 455. I případů krádeží dvoustopých motorových vozidel ubývá. Od roku 1989, kdy u nás bylo zaznamenáno 4 561 případů krádeží dvoustopých motorových vozidel, do roku 1993 vzrostl počet těchto krádeží více než pětinasobně. Vzestupný trend se zastavil v roce 1997 s 29 422 případy. Statistika za předešlé tři roky jasně ukazuje pokles této trestné činnosti, kdy v roce 2008 bylo zaregistrováno 18 011 skutků, v roce 2009 již mluvíme o 13 954 a v roce 2010 celkový počet klesl na 12 394 krádeží motorových vozidel.

Oproti předchozím dvou letům v roce 2010 klesl počet kapesních krádeží téměř o 3 000 případů.

²⁶ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac.*, vyd. Praha : ASPI, 2004. s. 269-272 ISBN 80-7357-026-2.

6 HLAVA V. zák. č. 40/2009 Sb. – Trestné činy proti majetku

- § 205 Krádež, § 206 Zpronevěra, § 207 Neoprávněné užívání cizí věci
- § 208 Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru
- § 209 Podvod, § 210 Pojistný podvod, § 211 Úvěrový podvod, § 212 Dotační podvod
- § 213 Provozování nepoctivých her a sázek, § 214 Podílnictví
- § 215 Podílnictví z nedbalosti, § 216 Legalizace výnosů z trestné činnosti
- § 217 Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti, § 218 Lichva
- § 219 Zatajení věci, § 220 Porušení povinnosti při správě cizího majetku
- § 221 Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti
- § 222 Poškození věřitele, § 223 Zvýhodnění věřitele, § 224 Způsobení úpadku
- § 225 Porušení povinnosti v insolvenčním řízení
- § 226 Pletichy v insolvenčním řízení
- § 227 Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku
- § 228 Poškození cizí věci, § 229 Zneužívání vlastnictví
- § 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací
- § 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat
- § 232 Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti ²⁷

6.1 Definice základních pojmů

6.1.1 Pojem trestného činu

„Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“

„K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“²⁸

²⁷ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 399-407. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

²⁸ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 356. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

6.1.2 Objekt

Skupinovým objektem majetkových trestných činů jsou majetkové zájmy, tj. vlastnictví, některá další majetková práva a nerušené držení věci. Majetek představuje souhrn všech majetkových hodnot – věcí. Za věc se všeobecně považuje každý předmět lidského chápání. V právním pojetí jsou však věcmi pouze ohraničené samostatné předměty, které mají majetkovou hodnotu (cenu). Z právního hlediska proto nelze považovat za věci předměty jako celek nevymezené a neovladatelné (ovzduší, tekoucí voda řek) nebo předměty nesamostatné, které se spojením s jinou věcí staly součástí věci hlavní (stavební a instalační materiál zabudovaný do stavby). Základní rozdělení věcí vychází z odlišné podstaty věcí hmotných a nehmotných. Majetek osoby jsou její hmotné věci, které má ve vlastnictví a majetková práva k nehmotným věcem, např. k vynálezu. Právní teorie nazývá tato práva duševním vlastnictvím. Mezi majetková práva patří i pohledávky.²⁹

6.1.3 Objektivní stránka

Objektivní stránka trestného činu charakterizuje tento čin z vnějšího pohledu. V této části skutkové podstaty je fakticky uvedeno, jakého jednání se pachatel dopustil, jaká vznikla škoda čili následek a zároveň zde musí být objasněn příčinný vztah mezi jednáním a následkem (tzv. kauzální nexus).

6.1.4 Subjekt

Subjektem trestného činu čili pachatelem je osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky trestného činu.

6.1.5 Subjektivní stránka

Subjektivní stránka u majetkových trestných činů vždy vyžaduje zavinění úmyslné. Pouze u výjimek trestných činů podílnictví z nedbalosti, legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti, porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti a poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti již z názvu vyplývá, že se jedná o nedbalostní zavinění.

Ochrana majetkových zájmů je zaštitěna i některými dalšími hlavami zvláštní části trestního zákoníku. Kromě hlavy páté o trestných činech proti majetku je to

²⁹ RYSKA, R. *Právo pro střední školy*. Praha : FORTUNA, 1997. s. 31 ISBN 80-7168-291-8.

například hlava šestá o trestných činech hospodářských, hlava sedmá o trestných činech obecně nebezpečných, hlava druhá o trestných činech proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, hlava třináct o trestných činech proti lidskosti a hlava dvanáct o trestných činech vojenských.

6.1.6 Kategorizace škod

Výše škody způsobené na majetku spolu se splněním dalších podmínek trestní odpovědnosti určuje, zda-li se jedná o trestný čin, eventuálně zda-li je důvod k užití vyšší trestní sazby.

Rozsah kategorií škod: podle § 138 Hranice výše škody, prospěchu, nákladů k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty.

- (1) **Škodou nikoli nepatrnou** se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč, **škodou nikoli malou** se rozumí škoda dosahující částky nejméně 25 000 Kč, **větší škodou** se rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč, **značnou škodou** se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500 000 Kč, **škodou velkého rozsahu** se rozumí škoda dosahující nejméně částky 5 000 000 Kč.
- (2) Částek uvedených v odstavci 1 se užije obdobně pro určení výše prospěchu, nákladů k odstranění následků poškození životního prostředí, hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty.³⁰

Výše škody způsobené na majetku jak již bylo uvedeno výše určuje, zda se jedná o trestný čin či nikoliv. V případě, že škoda nedosáhne částky 5 000 Kč (škoda nikoli nepatrná), kvalifikujeme toto protiprávní jednání jako přestupek a řídíme se podle § 50 Přestupky proti majetku zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

³⁰ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 383. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

7 NEJČASTĚJŠÍ MAJETKOVÉ TRESTNÉ ČINY

Právo vlastnit majetek je z hlediska občanských práv a svobod jedním ze základních práv každého občana České republiky zaručeným Listinou práv a svobod, ze kterých vyplývá, že každý má právo vlastnit majetek a vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Trestní právo je pak podpůrným nástrojem této ochrany vlastnického práva.³¹

Všechny formy majetkové trestné činnosti jsou závažné. Některé více, některé méně, avšak dopad, který mají na společnost, je v obou případech stejný - negativní. V průběhu 90. let docházelo k častým novelizacím majetkových trestných činů, díky nimž se při legislativní úpravě Tr.Z. (2009) nemuselo provádět mnoho změn a které široce obsáhly trestné činy porušující právo nerušeného vlastnictví. V hlavě páté zák. č. 40/2009 Sb. (trestního zákoníku) je vyjmenováno celkem 28 skutkových podstat (viz kapitola 6.), ze kterých bych si dovolila vybrat a podrobněji popsat ty nefrekventovanější. Jsou jimi § 205 Krádež, § 206 Zpronevěra a § 209 Podvod. Trestný čin zpronevěry tak doslovně nepatří k nejčastějším majetkovým trestným činům, povahou způsobené škody je však řazen k těm závažnějším, proto jej zde také uvádím.

7.1 § 205 Krádež

Předmětem útoku u trestného činu krádeže je věc cizí, kdy se konkrétně může jednat pouze o věc movitou, která pachateli nenáleží. Avšak krádež nelze spáchat na věci ztracené, která už vyšla z faktické moci vlastníka. Za věc cizí je třeba považovat i ovladatelnou přírodní sílu, součásti přírody a užitkové rostliny. Co se rozumí věcí, je obsaženo v § 134 obecné části trestního zákoníku.³²

V popisu skutkové podstaty krádeže v trestním zákoníku se doslovně píše „*Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní...*“. Ze znaku „zmocní se“ vyplývá, že cizí věc je v moci někoho jiného. Jednání spočívá v tom, že pachatel se věci zmocní, tj. odejme ji z faktické moci jiného a umožní si dispozici s touto věcí. Znak „přisvojení si věci“

³¹ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů-Příručka pro pomáhající profese*. Praha : Grada, 2007. s. 95 ISBN 978-80-247-2014-2.

³² Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 383. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

znamená, že nejde o přivlastnění si věci, nýbrž jen vyloučení dosavadního vlastníka nebo držitele z držení věci.³³

Při právní kvalifikaci trestného činu krádeže je důležitá výše škody, která je číselně vyjádřena v § 138 obecné části trestního zákoníku v několika stupních (kapitola 6.1.5). Pokud by vzniklá škoda u krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) Tr. zákoníku nedosáhla hranice „škody nikoli nepatrné“ a nebyly by naplněny okolnosti uvedené v písm. b) až e), jednalo by se pouze o přestupek podle § 50 Přestupky proti majetku zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Není však pravidlem, že výše škody vždy určuje míru nebezpečnosti na jejímž základě kvalifikujeme skutek jako krádež dle trestního zákoníku. Například u trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 b) Tr. zákoníku, lze skutek kvalifikovat jako krádež, byť výše škody nutně nedosáhla 5 000 Kč, a to proto, že pachatel v tomto případě užil násilí nebo jiným způsobem překonal překážku zabraňující odcizení věci jako např. vylomení dveřního zámku, rozbití okna atd. Takové jednání kvalifikujeme jako trestný čin krádeže vloupáním podle § 205 odst. 1 písm. b) Tr. zákoníku. Vloupáním se rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru:

- a) lstí
- b) nedovoleným překonáním uzamčení
- c) překonáním jiné jistící překážky s použitím síly

Uzavřeným prostorem je stavba a její části, ohrazený pozemek, příruční pokladna, zavazadlový prostor v autě apod.

Vniknutí může být uskutečněno nejen vstupem, ale i sáhnutím dovnitř rukou či nástrojem.

Lstí je např. to, když se pachatel nechá během dne zavřít do objektu, aby po odchodu lidí mohl krást.

Uzamčením je zámek, zástrčka uvnitř, zabezpečovací signální zařízení aj.

Jinou jistící překážkou je např. mříž, plot apod.

K překonání překážky musí být použito síly.³⁴

K překonání uzamčení není zapotřebí použití síly, jestliže je použito odcizeného, nalezeného či vylákaného klíče, speciálního technického zařízení (planžeta), vyháčkování dvoukřídlých dveří, rozbití či vylomení zámku.

³³ PROTIVÍNSKÝ, M. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha : Armex, 2001. s. 48 ISBN 80-86244-17-2.

³⁴ PROTIVÍNSKÝ, M. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha : Armex, 2001. s. 48-49 ISBN 80-86244-17-2.

Stejně jako u krádeže vloupáním i u:

- krádeže kde se pachatel pokusí uchovat si věc bezprostředně po činu násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí
 - činu spáchaném na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě
 - činu spáchaném na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace,
- nerozhoduje výše škody při posuzování zda se o trestný čin jedná či nikoli. Čin spáchaný na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě se vztahuje na kapesní krádež, na krádež dámské kabelky a na zavazadlo. Pojem na sobě nebo při sobě vyjadřuje nejen stav, kdy poškozený zavazadlo přímo drží, ale i stav, kdy poškozený zavazadlo odloží bezprostředně při sobě, např. při placení v obchodě, zapalování cigarety, cestování ve veřejných dopravních prostředcích, odložení zavazadla v restauraci vedle sebe apod.

Krádeže prosté

Charakteristika a motivace

- získání majetku z důvodu ziskovosti
- nepodstoupení rizika vyplývajícího z vloupání, tedy překonání překážky
- menší pravděpodobnost odhalení z důvodu nezanechání stop na místě činu

Pachatelé

- příležitostní pachatelé – kdokoliv
- u opakující se trestné činnosti – nízká úroveň vzdělání a kvalifikace

Členění krádeží prostých dle policejních statistik)

- Krádeže kapesní
- Krádeže při pohlavním styku
- Krádeže jiné na osobách
- Krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti
- Krádeže dvoustopých motorových vozidel
- Krádeže jedностopých motorových vozidel
- Krádeže věcí z automobilů
- Krádeže součástí motorových vozidel
- Krádeže jízdních kol
- Krádeže domácího zvířectva
- Krádeže v bytech

- Krádeže věcí na nádraží
- Krádeže věcí během jízdy v dopravním prostředku
- Krádeže v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty
- Krádeže v jiných objektech
- Krádeže ostatní

Mezi nejzávažnější krádeže prosté řadíme zejména krádeže motorových vozidel, kdy dochází k vysokým škodám a dále krádeže v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty. Při těchto krádežích dochází k odcizení děl historické hodnoty, často s nevyčíslitelnou škodou. V obou těchto případech je tato trestná činnost páchána převážně organizovaným způsobem.

Krádeže vloupáním

Charakteristika a motivace

- Získání majetku z důvodu ziskovosti
- Postoupení rizika vyplývajícího z vloupání, tedy překonání překážky
- Podstoupení rizika větší pravděpodobnosti odhalení z důvodu zanechání stop na místě činu např. po páčidle

Pachatelé

- Plánovitost – připravují se na trestnou činnost
- Vyšší fyzická zdatnost z důvodu překonání překážek

Členění krádeží vloupáním (dle policejních statistik)

- Krádeže vloupáním do obchodů
- Krádeže vloupáním do výkladních skříní
- Krádeže vloupáním do restaurací a hostinců
- Krádeže vloupáním do ubytovacích objektů
- Krádeže vloupáním do kiosků
- Krádeže vloupáním do jídelen, závodních kuchyní a stravovacích zařízení
- Krádeže vloupáním do objektů státních uměleckých předmětů
- Krádeže vloupáním do kulturních objektů
- Krádeže vloupáním do pokladen a pancéřových skříní
- Krádeže vloupáním do výpočetních středisek

- Krádeže vloupáním do škol
- Krádeže vloupáním do bytů
- Krádeže vloupáním víkendových chat soukromých osob
- Krádeže vloupáním do rodinných domů
- Krádeže vloupáním do ostatních objektů

Mezi nejzávažnější krádeže vloupáním řadíme krádeže vloupáním do rodinných domků, při kterých dochází k zasahování do práva domovní svobody, kdy je narušena intimita domova. Totéž platí o krádežích vloupáním do bytů. Mezi závažně TRŘ můžeme radit též krádeže vloupáním do kulturních objektů, neboť dochází ke krádežím kulturního dědictví. Závažná je taktéž trestná činnost vloupání do pancéřových skříní, při které dochází ke značným škodám a tato trestná činnost se vyznačuje mírou erudice pachatele při vnikání do skříní pokladen.³⁵

7.1.1 Změny v novém trestním zákoníku

V novém trestním zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) je oproti tomu starému v rámci základní skutkové podstaty postihováno bez ohledu na výši způsobené škody, zmocnění se cizí věci došlo-li k němu na území, na němž byla provedena evakuace, tedy v místě kde je z tohoto důvodu ztížena ochrana majetku, přičemž pachatel zde využívá této situace a projevuje zvláštní bezohlednost, která si zaslouží přísnější postih. Zásadní zpřísnění pak v tomto směru zavádí odstavec 4 písm. b), jestliže pachatel spáchal trestný čin krádeže za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, čímž se reaguje na takové trestné činy páchané v minulosti zejména při povodních. Recidiva ve formě odsouzení nebo potrestání v posledních třech letech je pak znakem přísněji trestné samostatné skutkové podstaty krádeže podle § 203 odst. 2. V souvislosti s tím se v odstavci 3 používá pojem větší škody, kterou zákoník sice v platné úpravě definuje, ale pro vymezení výše škody u majetkových trestných činů ji vůbec nepoužívá. Tím bude i zajištěno náležité odstupňování postihu krádeží vzhledem k výši

³⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 105 a 108 ISBN 978-80-86708-21-8.

škody, kdy rozhodující hranice budou od 5 000 Kč do 50 000 Kč, (doposud 25 000 Kč), 500 000 Kč a 5 000 000 Kč.³⁶

7.2 § 206 Zpronevěra

Předmětem útoku u trestného činu zpronevěry je cizí věc, která je pachateli svěřena. Věcí svěřenou míníme věc odevzdanou do výlučné faktické moci majitele, aby s ní nakládal určitým způsobem. Zpravidla jde o věc individuálně určenou.

V popisu skutkové podstaty zpronevěry se doslovně píše „*Kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena...*“ Jednáním je přisvojení si svěřené věci, tj. taková dispozice s věcí, která má trvale vyloučit dosavadního vlastníka z dispozice s touto věcí (např. spotřebování, prodej, darování apod.).³⁷ Pachatel si přisvojí věc, která mu byla svěřena, jestliže s věcí naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla dána do opatrování nebo do dispozice, např. znemožňuje svěřiteli navrátit věc jejímu původnímu určení a přitom sobě nebo jinému obstarává z věci trvalý prospěch. Na rozdíl od krádeže se pachatel věci nezmocňuje, ale má jí už před přisvojením ve své moci. Zpronevěra je trestným činem, je-li způsobena škoda alespoň nikoli nepatrná. Jinak se jedná o přestupky proti majetku podle § 50 Přestupkového zákona.³⁸

U trestného činu zpronevěry je způsobenou škodou celá skutečná hodnota zpronevěřené věci, a to i v tom případě, když pachatel dal na místo zpronevěřené věci jinou věc téhož druhu, ale nezastupitelnou. Nelze tu vycházet pouze z rozdílu mezi hodnotou věci zpronevěřené a hodnotou věci za tuto věc pachatelem dané. Takové jednání pachatele je jen pokusem o náhradu nebo částečnou náhradu škody. Právě z toho hlediska je však pro posouzení nebezpečnosti pachatelova činu pro společnost třeba přesně zjistit jak hodnotu věci zpronevěřené, tak i hodnotu věci, která byla pachatelem dána místo ní.³⁹

³⁶ WIES, T. *Trestné činy proti majetku - Krádež, Zpronevěra, Podvod : bakalářská práce* [online]. Brno : Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra trestního práva, 2009 [cit. 23. března]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/th/210420/pravf_b/

³⁷ PROTIVÍNSKÝ, M. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha : Armex, 2001. s. 49 ISBN 80-86244-17-2.

³⁸ KRUPKA, V. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha : Armex, 2005. s. 85 ISBN 80-86795-15-2.

³⁹ WIES, T. *Trestné činy proti majetku - Krádež, Zpronevěra, Podvod : bakalářská práce* [online]. Brno : Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra trestního práva, 2009 [cit. 23. března]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/th/210420/pravf_b/

7.2.1 Změny v novém trestním zákoníku

U trestného činu zpronevěry je v novém trestním zákoníku rozšíření této skutkové podstaty i na zpronevření svěřené jiné majetkové hodnoty např. pohledávky nebo některého z nehmotných statků. Stejná úprava však nebyla provedena u trestného činu krádeže s přihlédnutím k tomu, že zmocnění se jiné majetkové hodnoty je jen obtížně představitelné a zpravidla takové jednání bude naplňovat znaky trestného činu podvodu. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby zde byly doplněny obdobným způsobem jako u trestného činu krádeže.⁴⁰

7.3 § 209 Podvod

V popisu skutkové podstaty podvodu se doslovně píše „*Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede něho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti...“*.

Objektivní stránka trestného činu podvodu spočívá v tom, že:

- a) pachatel uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti;
- b) tato osoba v důsledku svého omylu provede majetkovou dispozici;
- c) touto dispozicí vznikne na cizím majetku škoda nikoli nepatrná;
- d) pachatel nebo jiná osoba se tím zároveň obohatí.

Omyl je rozpor mezi skutečností a představou. Uvedení v omyl nemusí spočívat ve lstivém jednání, často stačí jen nepravdivá informace.

Jde-li o využití omylu, pak pachatel sám k vyvolání omylu nepřispěl, ale po poznání omylu jiného a v příčinném vztahu k němu jednal tak, aby sebe nebo jiného obohatil.

Škodou na cizím majetku je nejen jeho zmenšení, ale i ušlý zisk.

Musí se jednat alespoň o škodu nikoli nepatrnou.⁴¹

O omyl půjde, když podváděná osoba nemá o důležité okolnosti žádnou představu nebo se domnívá, že se nemá čeho obávat. Pachatel ale musí o omylu jiného

⁴⁰ WIES, T. *Trestné činy proti majetku - Krádež, Zpronevěra, Podvod : bakalářská práce* [online]. Brno : Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra trestního práva, 2009 [cit. 23. března]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/th/210420/pravf_b/

⁴¹ PROTIVÍNSKÝ, M. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha : Armex, 2001. s. 49 ISBN 80-86244-17-2.

vědět již v době, kdy dochází k obohacení. Uvědomí-li si omyl jiného až dodatečně, může jít jen o trestný čin zatajení věci podle § 219 trestního zákoníku.

Uvedení v omyl je předstírání okolností, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci.

Subjektem je zde kdokoli. Na podvodu tak mohou být v konečné fázi fakticky zainteresovány celkem čtyři osoby: pachatel, osoba jednající v omylu, osoba poškozená a osoba obohacená.

7.3.1 Změny v novém trestním zákoníku

Základní skutková podstata trestného činu podvodu je přebrána ze starého trestního zákona beze změn. Pouze jsou stanoveny přitěžující okolnosti v dalších odstavcích stejně jako u trestných činů krádeže a zpronevěry. Důvodem je striktní vyjádření závažnějších případů.

7.3.2 Další trestné činy mající podvodný charakter

a) pojistný podvod § 210

Objektem je zde zájem na ochraně sjednávaných pojistných smluv a plnění z nich a tak v konečném důsledku cizí majetek. Po objektivní stránce je trestný ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí

- a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,
- b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo
- c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění

Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje.

Základem každého pojištění je pojistná smlouva, v rámci které se pojistitel zavazuje poskytnout pojistníkovi ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená a pojistník (fyzická nebo právnická osoba), který s pojistitelem tuto smlouvu uzavřel, je povinen platit pojistné ve sjednané výši. Aby pojistitel na základě pojistné smlouvy plnil, musí dojít ke vzniku pojistné události. Pojistná událost je vymezena a definována jako skutečnost, se kterou nespojen vznik povinnosti pojistitele plnit.

b) úvěrový podvod § 211

Objektem je zde zájem na ochraně sjednáváných úvěrových smluv, jakož i jejich účelového určení, a proto v konečném důsledku opětovně chrání cizí majetek v oblasti úvěrování. Po objektivní stránce je trestný ten, kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel.

Za sjednávání úvěrové smlouvy se považuje postup při uzavírání úvěrových smluv, tedy zejména při poskytnutí peněžního, kontokorentního, eskontního, hypotečního, nebo spotřebního úvěru. Pod pojem úvěrová smlouva nelze podřadit takové typy smluv, které spočívají nikoli v poskytnutí finančních prostředků, nýbrž v poskytnutí zboží a služeb na základě tzv. odložených služeb (smlouva o koupi najaté věci nebo leasingová smlouva).

c) dotační podvod § 212

Objektem je zde zájem na ochraně poskytování subvencí, dotací a návratné finanční výpomoci nebo příspěvku jakož i jejich účelového určení, a proto v konečném důsledku opětovně chrání cizí majetek v oblasti poskytování dotací. Po objektivní stránce je trestný ten, kdo v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Stejně bude potrestán, kdo použije, v nikoli malém rozsahu, prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem na jiný než určený účel.⁴²

d) provozování nepoctivých her a sázek § 213

Objektem je zájem na poctivém a rovném provozování peněžních nebo jiných obdobných her nebo sázek, kdy je tímto chráněn cizí majetek. Objektivní stránka spočívá v jednání pachatele při němž tento provozuje peněžní nebo jinou podobnou hru nebo sázku, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům. Toto spočívá např. v takovém jednání pachatele, kdy osoba, která se dobrovolně účastní hry a je rozdílná od osoby provozovatele zaplatí vklad, který se účastníkovi nezaručuje.

⁴² FRYŠTÁK, M. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Ostrava : KEY Publishing s. r. o., 2007. s. 96-98 ISBN 978-80-87071-18-2.

Subjektem zde bude tedy pouze provozovatel nikoli účastník, který se hry pouze účastní. Účastník tak bude v roli poškozeného. Subjektivní stránkou je úmyslné zavinění, které musí obsahovat skutečnost, že pravidla hry nebo sázky nezaručují všem účastníkům rovné možnosti výhry.⁴³

7.3.3 Změny v novém trestním zákoníku

Osnova zachovává zvláštní typy podvodů, které dále vzhledem ke zkušenostem z praxe doplňuje a propracovává. Nový trestní zákoník je především doplněn o trestný čin dotační podvod § 212 zákona číslo 40/2009Sb. Zvláštní úprava úvěrového a pojistného podvodu je odůvodněna tím, že takové jednání, které tyto skutkové podstaty trestají, je jen obtížně postižitelné podle obecné skutkové podstaty podvodu, přičemž jak ukázaly zejména devadesátá léta minulého století, má jednání jimi postihované, které se týká zejména činnosti pojišťoven a bank, dalekosáhlé důsledky pro ekonomiku republiky jako celku. U těchto speciálních trestných činů pojistného podvodu §210, úvěrového podvodu §211 a dotačního podvodu §212, který byl pro svoji zvláštní a rozdílnou povahu, od úvěrového trestného činu upraven samostatně, byly provedeny zásadnější změny než jen obdobně vymezené zvlášť přitěžující okolnosti. Trestný čin dotačního podvodu byl mimo dotací a subvencí výslovně rozšířen i na návratné finanční výpomoci a příspěvky. U úvěrového podvodu pak byla u odstavce 1 doplněna slova „při čerpání úvěru“ neboť některé úvěrové smlouvy vážou čerpání úvěru na splnění určitých podmínek. Z hlediska typové závažnosti byla odlišena i skutková podstata úvěrového podvodu kde není rozhodující způsobení škody, ale naopak použití prostředků získaných účelovým úvěrem na jiný než určený účel v nikoli malém rozsahu. Obdobně je tomu pak i u dotačního podvodu. Formulace pojistného podvodu pak byla upřesněna s ohledem na zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, který nezná pojem „sjednávání pojistné smlouvy“ a zásadně používá sousloví „uzavírání pojistné smlouvy“ a „změna pojistné smlouvy“ přitom někdy vznikaly pochybnosti, zda pod sjednávání smlouvy lze zahrnout i její změnu. Podobně je tomu i s pojmem „likvidace pojistné události“ jenž je definován v zákonu o pojišťovnictví a který nahrazuje sousloví „při uplatnění nároku na plnění z takové smlouvy“, přičemž nový pojem vyjadřuje i skutečnost, že uvedení nepravdivých údajů se týká celého procesu likvidace a ne jen jeho části. Pojem „plnění z pojištění nebo jiného obdobného plnění“ pokrývá jak plnění

⁴³ WIES, T. *Trestné činy proti majetku - Krádež, Zpronevěra, Podvod : bakalářská práce* [online]. Brno : Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra trestního práva, 2009 [cit. 23. března]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/th/210420/pravf_b/

na základě pojistné smlouvy, tak i na základě jiného důvodu. To se týká např. zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění z provozu vozidla, ve znění předpisů, podle něhož musí Česká kancelář pojistitelů plnit v případech stanovených zákonem poškozeným, aniž existuje pojistná smlouva. Navrhované ustanovení také umožňuje postihovat i osoby, které nejsou přímými účastníky pojistného vztahu, ale jsou typickými subjekty dopouštějícími se této trestné činnosti např. zmocněnce účastníků nebo další osoby podílející se zejména na likvidaci nebo uplatnění práva na pojistné nebo jiné obdobné plnění.

U trestného činu provozování nepoctivých her či sázek podle § 213 zavádí osnova jen příslušné nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, tak aby byly náležitě postiženy typově závažnější v praxi se vyskytující případy.⁴⁴

⁴⁴ WIES, T. *Trestné činy proti majetku - Krádež, Zpronevěra, Podvod : bakalářská práce* [online]. Brno : Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra trestního práva, 2009 [cit. 23. března]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/th/210420/pravf_b/

8 PŘESTUPKY PROTI MAJETKU

„Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.“⁴⁵

Toto přesné vymezení podle zákona umožňuje spolehlivě odlišit přestupky od jiných deliktů. Znaky skutkových podstat (objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka) pak slouží k individualizaci jednotlivých přestupků. U přestupku postačí zaviněné protiprávní jednání i z nedbalosti, pokud nestanoví zákon výslovně zavinění úmyslné. Jde o jednání, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný. Zákon o přestupcích vymezuje přestupek jak pozitivně – co je přestupek, tak negativně – kdy se o přestupek nejedná. Při stanovování, zda se o přestupek jedná či nikoliv se vždy užije kombinace obojího vymezení.

Přestupky proti majetku jsou upraveny v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen zákon o přestupcích). Při stanovení skutkové podstaty přestupku proti majetku, je ale kromě tohoto zákona nutno vycházet i z trestního zákoníku (40/2009 Sb.), ve znění pozdějších změn a doplňků, neboť některé důležité pojmy jsou uvedené pouze v trestním zákoníku a bez jeho použití nelze správně skutkovou podstatu přestupku proti majetku určit. Vzhledem k této skutečnosti je tato práce komparací přestupků proti majetku a korespondujících trestných činů a způsobu provádění šetření ve věci uvedených deliktů.⁴⁶

„Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,*

⁴⁵ Československo. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 Zákon o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb035-90.pdf>

⁴⁶ PRŮCHA, V. *Přestupky proti majetku : bakalářská práce* [online]. Brno : Právnická fakulta Masarykovy university. Katedra správní vědy, správního práva a finančního práva, 2007 [cit. 10. dubna]. Dostupný z WWW: is.muni.cz/th/135155/pravf_b/Prestupky_proti_majetku.doc

- b) *úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,*
- c) *úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.*⁴⁷

Přestupky na rozdíl od trestných činů neprojednávají soudy, nýbrž většinou obecní úřady, konkrétně přestupkové odbory nebo zvláštní komise k projednávání přestupků. Některé přestupky přísluší k projednání zcela jiným úřadům, např. Úřadu pro ochranu osobních údajů. Se souhlasem přestupce lze přestupek projednat i na místě ve zjednodušeném tzv. blokovém či příkazním řízení (kdy lze uplatnit toto zkrácené řízení je taxativně uvedeno v §§ 84, 86, 87 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích). Je-li přestupek projednáván ve správním řízení a přestupce je shledán vinným, je nucen státu uhradit náklady s řízením spojené, jež jsou stanoveny paušální sazbou 1 000 Kč. V blokovém nebo příkazním řízení tato povinnost přestupci odpadá.

⁴⁷ Česko. Zákon č. 334 ze dne 23. července 2002 Úplné znění zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, jak vyplývá z pozdějších změn. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 121, s. 7078. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=200%2f1990&typeLaw=zakon&what=Text_v_annotaci&stranka=2

9 ETIOLOGIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY

Majetkovou kriminalitu je možno charakterizovat jako důsledek kulturního a civilizačního procesu a hospodářských poměrů. Tradičně byla vysvětlována především v souvislosti s chudobou, nouzí a nezaměstnaností. V posledních desetiletích v dobách hospodářské prosperity a průmyslového růstu však bývá často označována jako „kriminalita z blahobytu“.⁴⁸

V průběhu 19. století byla mnohdy zjišťována zřetelná korelace mezi cenami potravin, zejména cenami chleba a obilí, a majetkovou kriminalitou, zejména krádežemi. Při růstu ceny obilí stoupaly i počty krádeží a naopak. Tyto poznatky byly interpretovány tak, že se majetková kriminalita spojovala s chudobou a s bídou a mluvilo se o ní jako o „kriminalitě z nouze“. Podle této interpretace by podstatný vzestup životního standardu západoevropské populace, k němuž došlo po 2. Světové válce, měl vést ke stagnaci nebo dokonce k poklesu majetkové kriminality. Ale tento předpoklad se nepotvrdil, s hospodářským vzestupem a s růstem životní úrovně rostla v západoevropských zemích podstatně i majetková kriminalita.⁴⁹ Teprve v období dvacátých let minulého století upozornil americký kriminolog a sociolog Edwin Sutherland na rozsáhlou kriminalitu středních vrstev, tzv. „kriminalitu bílých límečků“. Tyto skupiny pracovníků vědomě porušují zákony a předpisy při výkonu profese (např. pracovní, bezpečnostní, autorské, daňové) a výnosy (škody) vysoce převyšují škody z obyčejných krádeží. Naopak, tresty jsou zde poměrně nízké. Příčiny této kriminality však netkví ani v bídě ani v nevzdělanosti – působí zde vzory bezohledných a úspěšných podnikatelů. Výrazně se tento trend začal projevovat od poloviny dvacátého století a je interpretován jako „kriminalita z blahobytu“. Do této kategorie patří i činy páchané z touhy po dobrodružství, z potřeby zahánět nudu, zviditelnit se v médiích apod.⁵⁰

Přitom je nutno mít na mysli, že otázka hmotné životní úrovně zdaleka nemůže být redukována na pouhé zajištění fyzické existence individua a vždy má a bude mít relativní povahu. Poměňování vlastní hmotné životní úrovně daného subjektu hmotnou

⁴⁸ KAISER, G. *Kriminologie. Ein Lehrbuch. 3. Aufgabe.* Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 1996.

⁴⁹ KVASNIČKA, V. *K etiologii rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví.* In: Kudlík, A., Nezkusil, J., Přenosil G. a kolektiv. *Československá kriminologie (Aktuální problémy).* Praha, Orbis, 1971.

⁵⁰ ŠTABLOVÁ, R. *Kriminologie : studijní texty* [online]. Praha : Vysoká škola regionálního rozvoje. Katedra speciálních a psychosociálních disciplín, 2008 [cit. 10. dubna]. Dostupný z WWW: <http://www.vsrr.cz/kestazeni/predmety/kriminologie.pdf>

životní úrovní subjektů jiných má nesporný význam pro motivaci chování individua, a to jak chování sociálně aprobovaného, tak i kriminálního. Úsilí individua o zvýšení vlastní životní úrovně není vždy motivováno jen jeho bezprostřední materiální potřebou, vlastnictví řady věcí je i otázkou společenské prestiže.⁵¹ V současné konzumní společnosti je jedinec mnohými lidmi posuzován hlavně podle své společenské úspěšnosti a podle majetku. Tak vzniká atraktivní model společenského chování, spjat i s kriminalitou, zejména majetkovou a hospodářskou. Při rozporu mezi nároky a podmínkami jejich legálního uspokojení pak jedinec často volí kriminální řešení.

Je také nepochybné, že čím nespolečnost bohatší, čím více zboží vyrábí, dováží a konzumuje, tím více existuje možností a příležitostí k páčání trestných činů, hlavně majetkových.⁵²

Shrnutí možných příčin:

- negativní vliv v rodině
- životní styl
 - majetek je největším úspěchem ve společnosti
 - vnitřní ospravedlnění – „kradou druzí, tak proč ne já“
- chaos v ekonomických vztazích
- zdeformovaný vztah k cizímu majetku
- nedodržování právních norem (mylné chápání demokracie a svobody)
- oslabení působnosti státních orgánů
- příliv drog – „opatřovací“ kriminality
- aktivizace organizovaného zločinu⁵³

Právě těmito příčinami a jejich omezováním se zabývá prevence majetkové kriminality v užším slova smyslu. Snaží se působit dopředu, a to tak, aby tyto příčiny pokud možno vůbec nenastaly nebo jejich vliv byl co nejmenší.

⁵¹ KVASNIČKA, V. *K etiologii rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví*. In: Kudlík, A., Nezkusil, J., Přenosil G. a kolektiv. *Československá kriminologie (Aktuální problémy)*. Praha, Orbis, 1971.

⁵² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac, vyd.* Praha : ASPI, 2004. s. 274 ISBN 80-7357-026-2.

⁵³ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 112 ISBN 978-80-86708-21-8.

9.1 Profil pachatele majetkové trestné činnosti

Většina majetkových trestných činů spadá pod skryté zločiny. Pro tyto činy tedy nejsou potřebné sociální a tedy i interpersonální schopnosti. Pachatel se nepřipravuje na možnou interakci s obětí, dá se předpokládat že takový kontakt je pro něj velice stresující a spatřuji zde proto vysoké riziko fyzického napadení oběti pachatelem, dojde-li k interakci.

Zloději aut, kteří řídí kradené auto se snaží i při setkání s policií vytvořit iluzi normality, že řídí vlastní auto. Tuto dovednost získávají zejména cvikem a rutinou, věří ve své schopnosti učí se ovládat vyšponované emoce (strach a úzkost). Pokud toto zvládnou, je skutečně malá pravděpodobnost, že budou odhaleni.

Krádeže jsou ze své podstaty nenásilné, i když během vloupání je určitá míra agrese při překonávání zabezpečení (např. vypáčení dveří, rozbití okna) přítomná. Z rozhovorů s 50 irskými pachateli vloupání vyšlo mimo jiné najevo, že 90%-98% z těchto zlodějů necítí k obětem žádné nepřátelství, netouží s nimi přijít do konfrontace a vyhýbají se poškození jejich domu během vloupání. Zároveň však necítí ani žádnou vinu a na oběť neberou vlastně žádný zřetel.

Z tohoto se zdá, že zlodějům jde především o co nejrychlejší a nejjednodušší získání kořisti. Oběti nechtějí ublížit víc, než je z jejich pohledu nutné, vyvstává však otázka, zda se na možné setkání s majitelem kradeného majetku připravují, zda mají zvolené strategie řešení vzniklého konfliktu a zda ve stresové akutní situaci nesáhnou k násilné odpovědi.⁵⁴

Pachatelem majetkové trestné činnosti může být v podstatě kdokoli. Neexistuje přesně ohraničený profil, který by jednoznačně určoval kdo je a kdo není pachatelem majetkových trestných činů. Existují však drobné odchylky u páchaní jednotlivých trestných činů v majetkové kriminalitě, které pomáhají blíže vyprofilovat osobu pachatele konkrétního majetkového trestného činu. Jedná se především o nuance v psychologickém, inteligenčním, sociálním a fyzickém profilu pachatele. U některých majetkových trestných činů je totiž žádoucí vlastnit vyšší procento těchto osobnostních rysů, neboť při jejich absenci je daleko obtížnější až nemožné některé majetkové trestné činy páchat. Např. u kapesních krádeží nutnost vyšší fyzické zdatnosti je téměř nulová,

⁵⁴ SLÁNSKÝ, T., *Agrese u pachatelů majetkové trestné činnosti a loupeží : diplomová práce* [online]. Brno : Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity. Katedra psychologie, 2008 [cit. 12. dubna]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/th/78967/fss_m/Agrese_pachatelu_MJTC_a_loupezi.pdf

avšak např. u vloupání vzhledem k překonávání překážek (např. rozbití okna a následné protažení dovnitř objektu, vylomení dveřního zámku či vysazení dveří atp.) při realizaci trestného činu se předpokládá.

Ohledně pohlaví pachatelů se dá obecně mluvit o kriminalitě mužů, jelikož procento mužských pachatelů dalece převyšuje procento těch ženských.

Zvýšená majetková trestná činnost se projevuje u národnostních a etnických menšin. Důvodem může být neúplná integrace těchto osob do sociálních a kulturních návyků společnosti, odlišnost morálních hodnot a chování vůči majetku jiné osoby a v neposlední řadě domněnka výjimečnosti, nezahrnutelnosti a nepostižitelnosti zákony státu ve kterém žijí, neboť se milně domnívají, že jejich odlišná historie, kultura a způsob života je ze zákonného rámce vyčleňují.

Vyšší výskyt majetkové trestné činnosti se objevuje též u osob se závislostí na omamných a psychotropních látkách, alkoholu a hracích automatech. Tato trestná činnost pro ně představuje způsob, jakým si obstarat potřebný obnos peněz k uspokojení svých potřeb a závislostí.

U majetkové kriminality se více než u jiných kriminalit objevuje vyšší procento pachatelů z řad nezletilých a mladistvých. Je to dáno jejich trestní neodpovědností kvůli nedosažení potřebné věkové hranice, nebo sníženou trestní odpovědností v případě mladistvých pachatelů. Z důvodu přítomnosti menší obavy z potrestání se jim majetková trestná činnost více vyplácí, což sehrává významnou roli při rozhodování o spáchání trestné činnosti. V horším případě jsou tyto pachatelé využíváni jako prostředník mezi pachatelem trestně odpovědným v plné výši, a to ze stejných důvodů, jaké jsou popsány výše.

9.2 Profil oběti majetkové trestné činnosti

Oběť trestného činu je osoba dotčená trestným činem. Pro potřeby kriminologie osoba bezprostředně dotčená trestným činem, tzn. ne následně dotčené osoby jako např. potomci. Mezi obětí trestného činu a poškozeným je rozdíl. Oběť může být pouze fyzická osoba, kdežto poškozeným mohou být i právnické osoby.⁵⁵

⁵⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. s. 34 ISBN 978-80-86708-21-8.

Nejdůležitější je uvědomit si, že obětí majetkové trestné činnosti se může v zásadě stát naprosto každý, kdo žije v lidském společenství, bez výjimky věku, pohlaví či fyzické kondice. Kdokoli se může stát obětí pachatele, který se rozhodl spáchat některý z majetkových trestných činů. Souhrn dispozic (předpokladů) osoby stát se obětí trestného činu se nazývá viktimmnost. Existují však rizikové skupiny osob, u kterých je zvýšená pravděpodobnost viktimmnosti.

Rizikové skupiny:

- **ženy** – předpoklad menší aktivity při okradení a menší fyzické zdatnosti
např. kabelky odložené v nákupních vozících, otevřené kabelky ukazující obsah, nápadné šperky apod.
- **děti** – menší fyzická zdatnost, zmatenost z nepochopení situace, neuvědomění si ztráty odcizené věci, nepozornost, absence potřeby hlídat si své věci apod.
např. neznalost obsahu své peněženky či batohu, odložená a nehlídaná zavazadla o přestávkách ve škole, v autobuse, na hřišti, chlubení se s novými věcmi, obnosem peněz před kamarády apod.
- **senioři** – menší fyzická zdatnost, důvěřivost, často přítomnost většího obnosu peněz (důchod, léky, větší nákup, poplatky na poště atp.), neopatrnost, nevědomost, přílišná ochota apod.
např. okradení při vyzvednutí důchodu na poště, okradení u pokladen v obchodě, podvodní podomní prodavači nabízející zboží, služby nebo žádající pomoc apod.
- **cizinci** – neznalost prostředí, neznalost řeči, často přítomnost většího obnosu peněz (dovolená, účelný nákup levnějšího zboží atp.), častá neochota jednání s orgány, přítomnost luxusních šperků, hodinek, kabelek, kufříků či oblečení zahraničních značek apod.
např. pořizování fotodokumentace drahými fotoaparáty ledabyle nosícími při sobě, v případě ne tak značné škody trestnou činností často ani nenahlašují, zaujatost cizím prostředím a tím snížená pozornost a opatrnost apod.

Stejně jako existují rizikové skupiny s vyšší pravděpodobností viktimmnosti, existuje řada návyků, činností a opatření, které naopak viktimmnost snižují. Jsou jimi například:

- nevystavovat drahé šperky, hodinky, kabelky, oblečení atp. příliš na odív
- nezmiňovat se ve společnosti o finanční hotovosti

- nenechávat svá zavazadla, kabelky, kufříky bez dozoru, naopak je hlídat a kontrolovat
- nepouštět cizí osoby do svého obydlí bez udání důvodu a následného ověření
- nesvěřovat se ve společnosti s finanční a movitou zajištěností (tzv. chlubit se co vše vlastním)
- nepožívat dětem drahou přenosnou elektroniku, neposkytovat dětem nepřiměřeně velký obnos peněz
- neponechávat věci v interiérech automobilů
- nepodepisovat neověřené dokumenty
- vyhýbat se neosvětleným a nefrekventovaným místům
- v rámci možností technicky zabezpečit své nemovitosti a motorová vozidla
- přílišně nedůvěřovat
- a další

Těmito opatřeními snižujícími viktimitu a předcházením kriminogenních situací se blíže zabývá prevence majetkové kriminality.

10 PREVENCE MAJETKOVÉ KRIMINALITY

Podoba majetkové kriminality v České republice se v průběhu devadesátých let velmi přiblížila podobě majetkové kriminality ve vyspělých zemích. Ta v uplynulém půlstoletí doznala podstatných změn, které jsou důsledkem dynamického společenského vývoje a které se projevují v těchto směrech:

- a) Majetková kriminalita není již pouhým hromadným společenským jevem, ale stala se jevem masovým.
- b) Vzrůstá objem tzv. pouliční kriminality, tj. páchané na veřejně přístupných místech.
- c) Zvyšuje se samoučelná brutalita a bezohlednost.
- d) Vzrůstá podíl pachatelů i obětí z řad etnických a národnostních menšin, migrantů a cizinců.
- e) Mění se profil pachatelů, kteří se mnohdy přestávají markantně lišit od průměru celé populace a přibývá tzv. prvopachatelů.
- f) Tradiční hospodářská kriminalita a kriminalita tzv. „bílých límečků“ se přeměňuje v kriminalitu korporací a v důsledku toho enormně rostou hospodářské, ekologické a majetkové škody.
- g) Nastupující mezinárodní organizovaný zločin začíná představovat nový sociálněpatologický fenomén nesrovnatelně nebezpečnější než tradiční kriminalita.⁵⁶

Slovo prevence pochází z latinských slov *prevenció*, *íre* (předejít něčemu, předstihnout) a *praevertó*, *ere* (předcházet, zamezit). Jde tedy o souhrn opatření prováděných za účelem přecházet nežádoucímu jevu.

Kriminální politika má dva subsystemy: subsystem trestní politiky orientovaný na represivní strategie a na uplatnění trestně-právního postihu a subsystem preventivní politiky orientovaný na preventivní strategie a na provádění kriminálně-preventivních opatření. Subsystem trestní politiky záleží v aktivitách charakteru reaktivního a defenzivního, které vždy reagují na spáchání trestného činu. Subsystem preventivní politiky záleží naopak v ofenzivních a aktivních strategiích orientovaných do

⁵⁶ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac.*, vyd. Praha : ASPI, 2004. s. 170 a 171 ISBN 80-7357-026-2.

budoucnosti. I represí je možné dosáhnout preventivních účinků. V této spojitosti trestněprávní nauka rozlišuje generálně-preventivní a individuálně-preventivní funkci trestněprávních sankcí. Přesto jsou oba subsystémy běžně považovány za relativně samostatné a zásadně i rovnocenné. Skutečnost tomu ovšem neodpovídá, o čemž nejlépe svědčí, že i v ekonomicky nejvyspělejších státech dosahují výdaje na prevenci pouze zlomek nákladů vynakládaných na policii, justici a vězeňství. Neexistuje ani obecně uznávaná, propracovaná a ucelená teorie kriminální prevence. Přitom se zdá, že hlavní metodou jejího utváření je metoda pokusů a omylů, tedy metoda experimentální.

Prevenčí kriminality (v užším smyslu) rozumíme soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího zmenšení. Půjde tedy o působení na faktory kriminality, na příležitosti a podněty k páčání trestných činů, o působení na potenciální pachatele a potenciální oběti a o vytváření zábran proti páčání trestných činů. Do takto koncipovaného pojmu prevence kriminality tedy nezahrnujeme prevenci represí.⁵⁷

Z pohledu represivní strategie je na předním místě samozřejmý požadavek docílit toho, aby se majetková trestná činnost pachatelům přestala vyplácet. Trestněprávní sankce, způsoby odklonu i občanskoprávní náhrada škody by měly být uplatňovány s takovou účinností, aby pachateli nezůstal z trestné činnosti žádný prospěch a aby byl obnoven původní stav. Jakkoliv je v praxi naší justice velmi obtížné dosáhnout splnění těchto požadavků, nelze se na ně omezit. Zjednodušeně řečeno: bude-li zloděj riskovat pouze to, že v nejhorším případě o svou kořist přijde, bude riskovat málo a mnozí takové riziko rádi podstoupí.⁵⁸

⁵⁷ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac., vyd.* Praha : ASPI, 2004. s. 172 ISBN 80-7357-026-2.

⁵⁸ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac., vyd.* Praha : ASPI, 2004. s. 275 ISBN 80-7357-026-2.

10.1 Druhy prevence majetkové kriminality

Preventivní aktivity třídíme podle obsahového zaměření na prevenci:

10.1.1 Sociální

Sociální prevence je nejobsáhlejší, neboť je zaměřena na sociální kriminogenní faktory a na jejich překonávání či úplné zrušení.

- Prohlubování návyků na užitečné využívání volného času
- Zlepšování sociálního klimatu v institucích (např. ve školách)
- Potírání alkoholismu
- Řešení drogové problematiky
- Přísné tresty pro recidivisty
- Prosociální, právní a mravní výchova
- Zvyšování prestiže OČTŘ
- Zvyšování zaměstnanosti
- Adekvátní reakce veřejnosti (např. všimnout si svého okolí)

Socializace je procesem začleňování jednotlivce do společnosti a její kultury. Děje se tak výchovou a sociálním učením a postupnou celkovou sociální integrací. V socializaci sehraje nejdůležitější roli mikroprostředí, ve kterém dítě a mladistvý vyrůstá. Nejvýznamnějším socializačním činitelem je bezesporu rodina. Jako zcela nežádoucí se jeví naprostý nezáměr o dítě ze strany rodičů nebo naopak příliš tvrdá výchova spoléhající se hlavně na fyzické tresty či psychické vydírání. Výchovné působení mohou značně komplikovat tíživé sociální podmínky, zejména u osamělé matky či otce, absence otce jako vzoru mužského chování i jiné okolnosti.

Hned po rodině zaujímá přední místo v procesu socializace škola, která může aspoň z části napravit nedostatky rodinné výchovy. Předpokladem však je, aby dítě s výchovnými problémy v rodině našlo ke škole kladný vztah. Toho lze dosáhnout zejména tehdy, dokážou-li učitelé, zvláště u dětí špatně prospívajících, odhalit některé jejich pozitivní rysy. Je nanejvýš žádoucí, aby dítě absolvovalo alespoň povinnou školní docházku, neboť jinak jsou jeho šance na úspěch v životě minimální. Bylo by velmi třeba pamatovat i na výuku rodičů a budoucích rodičů v otázkách rodinné výchovy dětí.

Významné je socializační úsilí institucí provádějících profesionální přípravu, které dávají mladistvým pracovní kvalifikaci a pracovní návyky, a tím i pozitivní sebevědomí a vyhlídku na pozitivní sociální status.

Patrně nejširší pole působnosti k aktivitám sociální prevence nabízí sféra volného času, kde právě riziková mládež vyžaduje velmi taktní přístup a kde se uplatňují zejména terénní sociální pracovníci („streetworkeri“).⁵⁹

10.1.2 Situační

Situační prevence je především zaměřena na odstraňování příležitostí, podmínek a situací, které přímo vybízejí ke spáchání trestného činu. Omezováním těchto příležitostí a zvyšováním rizika dopadení zloděje můžeme výrazně ovlivnit množství spáchaných majetkových trestných činů. Již dávno přísloví říká „*Příležitost dělá zloděje.*“

- Dostatečná přehlednost veřejných prostranství
- Dohled (např. průhledné ploty)
- Kamerové systémy
- Zvýšený počet policejních hlídek
- Rozšíření bezhotovostního platebního styku
- Označování zboží (výrobní čísla)
- Katalogizace uměleckých a historických předmětů (fotodokumentace)
- Technická zabezpečení, např. mechanické zábrany, technická ochrana jako EZS, EPS, PCO, GPS do vozidel
- Snížení výnosnosti činu pro pachatele (např. barvou znehodnocené peníze)
- Ustanovování pracovních týmů z policistů zabývajících se kapesními krádežemi v terénu

Opatřením v rámci situační prevence je přikládán zvláštní význam. Důvodem je možnost potencionální oběti zvýšit procento ochrany svého majetku v rámci možností na maximum. Tato prevence představuje volbu a realizaci nejrůznějších organizačních, ekonomických a technických opatření při využití všech možností klasické, technické,

⁵⁹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac., vyd.* Praha : ASPI, 2004. s. 178-180 ISBN 80-7357-026-2.

fyzické a režimové ochrany. Právě kombinace těchto druhů ochrany tvoří komplexní ochranu jakéhokoliv objektu.

„klasická“ ochrana

Klasickou ochranu objektu v širším pojetí představují zdi, střechy, podlahy, okna a dveře objektů. V užším pojetí se jedná o mechanické zábranné prostředky (MZP) zejména: bezpečnostní uzamykací systémy, mříže, bezpečnostní fólie, bezpečnostní tvrzená a vrstvená skla, trezory, bezpečnostní schránky. Jde v podstatě o veškeré MZP, které ztěžují vniknutí do objektu (především cestou dveřních či okenních otvorů), případně manipulaci nepovolané osoby s chráněnými předměty v objektu.

U MZP se mohou občané setkat s tzv. piktogramy – obrázky, na kterých bývá vyznačeno, že uvedený výrobek je např. chráněn proti, vrtání, páčení, úderům, prokopnutí, ochráněn proti průstřelu a proti použití kyseliny.

„technická“ ochrana

Technická ochrana plní v zabezpečovacím systému objektu především dva základní úkoly – podporuje ochranu klasickou a maximálně zefektivňuje ochranu fyzickou.

Technickou ochranu reprezentují elektronická zařízení a prostředky, s pomocí kterých lze chránit objekt. Jde zejména o elektrické zabezpečovací systémy, pulty centralizované ochrany (PCO), kamerové monitorovací systémy, elektrické požární systémy, přístupové systémy, prostředky perimetrické ochrany, prostředky ochrany dat a informací, individuální technické prostředky, přepětovou ochranu a speciální techniku.

Dále můžeme technické prostředky členit z hlediska:

- a) prostorového zaměření na ochranu (ochrana obvodová, plášťová, prostorová a předmětová)
- b) způsobů předání poplachového signálu (systémy s lokální signalizací, autonomní systémy, systémy s dálkovou signalizací)
- c) stupně rizikivosti chráněného objektu (nízká, střední, vysoká)⁶⁰

⁶⁰ KOCÁBEK, P., KONÍČEK, T. *Prevence majetkové kriminality* [online]. Zdroj : článek na internetové stránce Stavebnictví a interiér, 1/2004 [cit. 12. dubna]. Dostupné z WWW: <http://www.stavebnictvi3000.cz/clanky/prevence-majetkove-kriminality/>

„fyzická“ ochrana

Provádí složky Policie ČR a obecní policie, soukromé bezpečnostní služby, Armáda ČR atd.

„režimová“ ochrana

Administrativně-organizační opatření směřující k zajištění fungování zabezpečovacího systému.

Realizované projekty situační prevence:

- Městské kamerové dohlížecí, geografické, informační a vyhledávací systémy.
- Zabezpečení objektů a jejich připojení na pulty centralizované ochrany obou policií nebo bezpečnostních agentur.
- Rozšiřování a zkvalitňování veřejného osvětlení a osvětlení nepřehledných míst.
- Bezpečná lokalita (urbanistické aspekty navrhování budov a prostředí; zabezpečení a ochrana objektů; možnosti přirozeného dohledu občanů nad jejich lokalitou; vytvoření pozitivní pověsti lokality a určité komunitní sounáležitosti; vytvoření určitého estetického a funkčního prostředí lokality; atd.).
- Bezpečná nákupní centra.
- Bezpečná centra zábavy.
- Hlídaná a zabezpečená parkoviště.
- Bezpečnostní stojany pro jízdní kola.
- Dopravní preventivní projekty – např. bezpečné a osvětlené přechody pro chodce.
- Technické vybavení obou policií.
- Individuální technické prostředky pro ochranu osob.
- Informování občanů o možnostech zabezpečení majetku a ochrany zdraví (DVD, publikace, skládačky, letáky) atd.⁶¹

Tyto prostředky a projekty sice nemohou úplně zabránit pachatelům páchat trestnou činnost, ale mohou ji podstatně ztížit a znepříjemnit.

Obavy veřejnosti z kriminality vedou k tomu, že občané dbají o svou bezpečnost a bezpečnost svého majetku daleko více než dříve. Průmysl vyrábějící nejrůznější

⁶¹ KOCÁBEK, P., KONÍČEK, T. *Situační prevence kriminality – teorie a praxe* [online]. Zdroj : článek na internetové stránce Stavebnictví a interiér, 11/2008 [cit. 12. dubna]. Dostupné z WWW: <http://www.stavebnictvi3000.cz/clanky/prevence-majetkove-kriminality/>

bezpečnostní zařízení a služby, které se v této oblasti specializují (včetně soukromých bezpečnostních agentur), patří k nejlépe prosperujícím podnikům. Jejich zákazníci jsou především podnikatelé a majetnější vrstvy populace. Méně bohatí váhají a porovnávají pravděpodobnost, že se ocitnou v postavení oběti trestného činu, s výší nákladů na vlastní zabezpečení. Zájem se pokoušejí zvýšit i pojišťovny poskytováním různých premií.

Jakkoli jsou tyto tendence patrně především pozitivní, nelze si zastírat, že mají i své negativní stránky. Podporují vznik jakési „pevnostní mentality“. Někteří občané své domy a byty doslova opevňují, opatřují si zbraně a hlídací psy, stávají se chorobně podezřívavými, což může vést k zeslabení solidarity a k dalšímu posunu do soukromí. Současně je relativizován státní mocenský monopol a koneckonců dochází k částečné privatizaci bezpečnosti. Ale jak upozorňuje švýcarský kriminolog Kunz, bezpečnost se nesmí stát zbožím, které bude rozdělováno podle kupní síly místo podle potřebnosti.⁶²

10.1.3 Viktimologickou

Jako samostatný druh prevence kriminality se vyčleňuje viktimologická prevence. Její oporou je nauka o oběti trestného činu – viktimologie.

Obětí trestného činu se v zásadě může stát kdokoli, kdo je součástí společnosti. Jsou ovšem jisté faktory, které zvyšují tuto pravděpodobnost. Je to zejména příslušnost k určitým rizikovým skupinám, ať už profesním nebo sociálním. Dále jsou to způsoby chování každého jednotlivce, např. chování alkoholiků, narkomanů, prostitutek, nekonvenční a vyzývavé chování a v neposlední řadě osobnostní vlastnosti jako například agresivita, provokativnost, neopatrnost či důvěřivost.⁶³

Prevence viktimnosti se zaměřuje na bezpečné chování, orientované na různé kriminogenní situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi jde o zdravotní, psychologické, právní a technické poradenství (skupinové i individuální). Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.

⁶² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie. 2. přeprac., vyd.* Praha : ASPI, 2004. s. 185-186 ISBN 80-7357-026-2.

⁶³ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality.* Vyd. 1. Praha : Armex Publishing, 2004. s. 28 ISBN 80-86795-05-5.

- Informovanost a poradenská činnost ze strany policie a jiných orgánů zabývajících se zabezpečováním majetku
- Zvyšování pocitu větší odpovědnosti občanů za vlastní jednání
- Informování a výcvik sociálních skupin a jednotlivců ohrožených viktimizací
- Informování a výcvik občanů s cílem bránit jejich opakované viktimizaci
- Informování mládeže o způsobech zajištění osobní bezpečnosti, např. osvětou ve školách, v masmédiích apod.
- Rehabilitace oběti
- Zajišťování právní ochrany osob, které trestnou činností proti dětem oznámí nebo překazí.⁶⁴

10.1.4 Preventivní aktivity podle okruhu adresátů

- **Primární prevence** – je zaměřena na širokou veřejnost od dětí nejnižšího věku až po dospělé. Jedná se například o pozitivní ovlivňování hodnotové orientace, zahrnuté jsou výchovné, vzdělávací, zdravotní, osvětové a poradenské aktivity v širokém záběru, např. ke zdravému životnímu stylu, pozitivní využívání volného času atd. Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v místních společenstvích.
- **Sekundární prevence** – se zabývá rizikovými skupinami, u nichž je pravděpodobnost, že se stanou pachateli trestné činnosti nebo jsou jinak ohroženy (specializovaná sociální péče – především závislostí – drogové, alkoholové nebo gamblerství, ale i etnicita, záškoláctví, extremismus, nezaměstnanost). Realizuje se především v mezostruktuře a mikrostruktuře. Prevence je zaměřena i na rizikové faktory, které jsou v sociálním prostředí a v sociálních vztazích, ve kterých ohrožené osoby žijí.
- **Terciální prevence** – je předcházení kriminální recidivě, jedná se o resocializaci, např. pomocí při získávání pracovního uplatnění a bydlení, rodinným poradenstvím, motivací pro vzdělání a získání odborné kvalifikace apod.⁶⁵

⁶⁴ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha : Armex Publishing, 2004. s. 79-80 ISBN 80-86795-05-5.

⁶⁵ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha : Armex Publishing, 2004. s. 76 ISBN 80-86795-05-5.

10.2 Systém prevence kriminality v České republice

Systém prevence kriminality v České republice je založen na pěti pilířích.

První pilíř tvoří rezortní programy prevence kriminality, které vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ústředních orgánů státní správy.

Druhý pilíř tvoří preventivní programy realizované samosprávnými orgány měst a obcí.

Třetí pilíř naplňují programy nevládních institucí – zájmová a politická sdružení občanů, církve a jiné náboženské organizace, občanské iniciativy, nadace, masmédiá atp.

Čtvrtým pilířem jsou preventivní programy bezpečnostních složek.

Preventivní působení Policie ČR nemá přímou legislativní oporu v zákoně. Rámcový preventivní význam má ustanovení § 89 odst. 1 písm. f) trestního řádu, podle něhož policejní orgány pamatují při procesním dokazování i na zajištění okolností, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání. Tento požadavek je pouze proklamativní a nemá odraz ani ve statistické a analytické evidenci. Zákon o Policii České republiky (č. 283/1991 Sb., ve znění novel) nehovoří o prevenci přímo. Určité preventivní (především situační) možnosti dává policii ustanovení § 47 odst. 3 tohoto zákona, podle něhož mohou policejní útvary upozorňovat veřejné orgány, právnické a fyzické osoby na skutečnosti, které mohou vést k ohrožení nebo porušení veřejného pořádku anebo k ohrožení bezpečnosti osob a majetku. Průlomový krok ke profesionalizaci policejní prevence učinil v roce 1988 ministr vnitra, když svým pokynem konstituoval metodickou radu pro preventivně informační skupiny Policie ČR. Preventivně informační skupiny mají zohledňovat při své činnosti všechny aspekty ovlivňující bezpečí občanů, odhalovat příčiny a reagovat na okolnosti, které tvoří nežádoucí bariéry mezi policií a veřejností. Pokyn vymezuje povinnosti pracovníků skupiny vycházet při své práci i z potřeb jednotlivých služeb policie a z celkové bezpečnostní situace v teritoriu. Preventivně informační skupiny mají působit v oblasti informační, poradenské, prezentační, analytické a dokumentační. Zajišťují především úkoly ve styku s médii a veřejností, spolupracují s orgány státní správy a samosprávy

v jednotlivých regionech (v dnešní době tzv. Community Policing – policejní práce orientovaná na komunitu).

Pátým pilířem jsou preventivní aktivity podnikatelských subjektů – především sdružených v Komoře podniků komerční bezpečnosti České republiky. Civilní soukromé bezpečnostní společnosti poskytují služby v podstatě ve dvou variantách. První, které mají na našem území určitou tradici již z meziválečného období, jsou služby detektivní, pátrací – tedy obdoba vyhledávací či zpravodajské činnosti policie. Druhou variantou jsou služby hlídací či ochranné, pracující podobně jako pořádková policie. Tyto služby se mohou preventivně uplatňovat při ochraně života a majetku fyzických a právnických osob a posilovat jejich právní jistotu. Významnou předností takových služeb je, že si je každý podle svého výběru může objednat a smluvně zajistit. Pro státní policii mohou představovat jisté odlehčení. Občanovi či instituci nabízejí možnost opatřit si určitý druh bezpečnostní služby v případech, kde to není přímou zákonnou povinností státu a v případech, kdy stát není s to své povinnosti dostát.

Stávající systém prevence kriminality v České republice má zřejmě nejbliže k Velké Británii. Společné je, že:

- 1) těžiště prevence kriminality spočívá na místní úrovni, včetně zapojení maximálního počtu subjektů do preventivních aktivit – orgánů státní správy, samosprávy, policie, nevládních aktivit apod.,
- 2) při ministerstvech vnitra jsou zřízeny centrální útvary pověřené formulováním a realizací preventivní politiky,
- 3) stát poskytuje finanční prostředky ze státního rozpočtu na podporu programů prevence kriminality.

Ve Velké Británii jsou však více do preventivních programů zapojeny nestátní a soukromé subjekty (včetně velkých firem) a mnohem výrazněji policie s již tradičně propracovaným systémem služby.

I při nevyváženém zapojování jednotlivých subjektů do prevence kriminality je možno konstatovat, že v České republice je vytvořen efektivní systém prevence kriminality.⁶⁶

⁶⁶ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha : Armex Publishing, 2004. s. 83-87 ISBN 80-86795-05-5.

ZÁVĚR

Majetková trestná činnost svou kvantitou nesporně vítězí nad všemi ostatními trestnými činnostmi a představuje pro společnost velké nebezpečí právě kvůli jejímu značnému rozsahu. Vysoké procento výskytu této kriminality nabádá nejednoho člověka žijícího ve spořádaném společenství k zamyšlení nad touto problematikou. Rozhodla jsem se proto zpracovat svou bakalářskou práci právě na téma Majetková kriminalita.

Tato práce se v rámci několika kapitol věnuje vysvětlení pojmu majetková kriminalita, jejímu dělení, historii, příčinám proč tento druh trestné činnosti vzniká a v neposlední řadě prevenci. K lepšímu vpravení do problematiky přibližuje práce v prvních dvou kapitolách, co si vůbec představit pod pojmem kriminalita, její stav, strukturu a dynamiku. V dalších kapitolách se pak zabývá již samotnou majetkovou kriminalitou. Nejprve poskytne obraz toho, co je terčem čili objektem tohoto druhu trestné činnosti a následně nahlédne do historie, abychom mohli porovnat její vývoj a strukturu v průběhu let. Navazuje konkrétním vyjmenováním trestných činů kterými se zabývá, popisem skutkové podstaty a cíleně rozebere nejfrekventovanější trestnými činy, kterými se majetková kriminalita prokazuje. Nesmíme však opomenout, že i méně závažné delikty jakými jsou přestupky, se podílejí na vytváření kriminality, a proto jim taktéž věnujme kapitolu. Asi nejčastěji kladenou otázkou zůstává, proč a za jakých okolností vznikají tyto delikty. Část práce, která si vzala za úkol přiblížit etiologii majetkové kriminality, se snaží tuto otázku objasnit a v návaznosti na příčiny se pokouší vyprofilovat osobu pachatele a oběti. Největší díl bakalářské práce je pravděpodobně věnován poslední kapitole, kterou je prevence majetkové kriminality. Na ní totiž nejvíce záleží v boji s tímto zločinem. Snaha předcházet vzniku kriminogenních situací je jejím hlavním cílem, kterého se snaží dosáhnout pomocí nejrůznějších opatření, která jsou zde také popsána. Na závěr se práce zmiňuje o funkci systému prevence v České republice a jeho nedostatcích, které by se mohly v průběhu let neutralizovat, pokud by jim zákonodárci věnovali více své pozornosti.

Cílem mé práce bylo tedy definovat pojem majetková kriminalita, její rizika, zjistit původ vzniku, prozkoumat případná řešení vedoucí ke snížení její kvantity a to celé srozumitelně přiblížit i laické veřejnosti. Myslím, že bakalářská práce své cíle splnila.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. EISENBERG, U. *Kriminologie, Köln, Berlin, Bonn, München*, Carl Heymanns Verlag, 1990, 1185 s.
2. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů-Příručka pro pomáhající profese*. Praha : Grada, 2007. 192 s. ISBN 978-80-247-2014-2.
3. FRYŠTÁK, M. *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Ostrava : KEY Publishing s. r. o., 2007. 205 s. ISBN 978-80-87071-18-2.
4. KAISER, G. *Kriminologie. Ein Lehrbuch. 3. Aufgabe*. Heidelberg: C. F. Müller Verlag, 1996.
5. KRUPKA, V. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha : Armex, 2005. 124 s. ISBN 80-86795-15-2.
6. KUČHTA, J., a kol., *Kriminologie. I. část*, Brno : Masarykova univerzita, 1993. 135 s. ISBN 80-210-0616-1.
7. KVASNIČKA, V. *K etiologii rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví*. In: Kudlík, A., Nezkusil, J., Přenosil G. a kolektiv. *Československá kriminologie (Aktuální problémy)*. Praha, Orbis, 1971.
8. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie. 2. přeprac. vyd.* Praha : ASPI, 2004, 451 s. ISBN 80-7357-026-2.
9. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Základy kriminologie. 1. vyd.* Praha : Karolinum, 1993, 137 s. ISBN 80-7066-821-0.
10. PROTIVÍNSKÝ, M. *Trestní právo hmotné – zvláštní část*. Praha : Armex, 2001. 70 s. ISBN 80-86244-17-2.
11. RYSKA, R. *Právo pro střední školy*. Praha : FORTUNA, 1997. 176 s. ISBN 80-7168-291-8.
12. SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.
13. ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha : Armex Publishing, 2004. 146 s. ISBN 80-86795-05-5.

Elektronické zdroje

1. NOGA, J. *Základní údaje o trestné činnosti a jejím vývoji v roce 2010* [online]. Praha : MVCR, 2010 [cit. 16. Února 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticky-vyvoj-kriminality-v-roce-2010.aspx>
2. Policejní prezidium ČR, *Statistické přehledy kriminality* [online]. Praha : Policejní prezidium ČR, 2011 [cit. 16. února]. Dostupný z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>
3. PRŮCHA, V. *Přestupky proti majetku : bakalářská práce* [online]. Brno : Právnická fakulta Masarykovy university. Katedra správní vědy, správního práva a finančního práva, 2007 [cit. 10. dubna]. Dostupný z WWW: is.muni.cz/th/135155/pravf_b/Prestupky_proti_majetku.doc
4. SLÁNSKÝ, T. *Agrese u pachatelů majetkové trestné činnosti a loupeží : diplomová práce* [online]. Brno : Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity. Katedra psychologie, 2008 [cit. 12. dubna]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/th/78967/fss_m/Agrese_pachatelu_MJTC_a_loupezi.pdf
5. ŠTABLOVÁ, R. *Kriminologie : studijní texty* [online]. Praha : Vysoká škola regionálního rozvoje. Katedra speciálních a psychosociálních disciplín, 2008 [cit. 10. dubna]. Dostupný z WWW: <http://www.vsrr.cz/kestazeni/predmety/kriminologie.pdf>
6. WIES, T. *Trestné činy proti majetku - Krádež, Zpronevěra, Podvod : bakalářská práce* [online]. Brno : Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra trestního práva, 2009 [cit. 23. března]. Dostupný z WWW: http://is.muni.cz/th/210420/pravf_b/

Legislativní dokumenty

1. Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11. 464 s. Dostupný z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
2. Česko. Zákon č. 334 ze dne 23. července 2002 Úplné znění zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, jak vyplývá z pozdějších změn. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 121, s. 7104. Dostupný z WWW:

http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=200%2f1990&typeLaw=zakon&what=Text_v_otaci&stranka=2

3. Československo. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 Zákon o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, 840 s. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1990/sb035-90.pdf>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

1. Graf č. 1 – Vývoj kriminality podle krajů
2. Graf č. 2 – Vývoj kriminality od roku 2001 – 2010
3. Graf č. 3 – Struktura majetkové kriminality v ČR v roce 2010
4. Graf č. 4 – Dynamika majetkové trestné činnosti v ČR
5. Tabulka č. 1 – Přehled kriminality podle jednotlivých druhů TČ
6. Tabulka č. 2 – Stav majetkové kriminality v ČR v roce 2010